

СОВЕТ НА ЕВРОПА
ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

ГОЛЕМ СУДСКИ СОВЕТ

СЛУЧАЈ: RAMSANAИ И ДРУГИ против ХОЛАНДИЈА

(Апликација бр. 52391/99)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

15 мај 2007 година

Во случајот Ramsahai и други против Холандија,

Европскиот суд за човекови права, заседавајќи како Голем судски совет, во следниов состав:

Jean-Paul Costa, *Претседател*,
Luzius Wildhaber,
Christos Rozakis,
Nicolas Bratza,
Peer Lorenzen,
Loukis Loucaides,
Ireneu Cabral Barreto,
Nina Vajić,
Snejana Botoucharova,
Antonella Mularoni,
Stanislav Pavlovski,
Elisabet Fura-Sandström,
Khanlar Hajiyev,
Dean Spielmann,
Danutė Jočienė,
Dragoljub Popović, *суди*
Wilhelmina Thomassen, *ад хок судија*,
како и Michael O'Boyle, *Заменик секретар*,

Расправајќи на затворени седници на 18 октомври 2006 година и 21 февруари 2007 година,

Ја донесе следнава пресуда, која беше усвоена на последниот наведен датум:

ПОСТАПКА

1. Случајот беше инициран со жалба (бр. 52391/99) против Кралството Холандија, поднесена до Судот во согласност со член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи („Конвенцијата“) од страна на тројца холандски државјани, г. Renee Ghasuta Ramsahai, г-ѓа Mildred Viola Ramsahai и г. Ricky Moravia Ghasuta („жалителите“), на 8 септември 1999 година.

2. Жалителите беа застапувани од страна на г. G. P. Hamer, адвокат од Амстердам. Холандската влада („Владата“) беше застапувана од страна на нејзините агенти, г. R. A. A. Böcker и г-ѓа J. Schukking од Министерството за надворешни работи на Холандија.

3. Жалителите, меѓу другото, тврдат дека околностите на смртта на г. Moravia Siddharta Ghasuta Ramsahai, внук на првите двајца жалители и син на третиот жалител, кој бил убиен со огнено оружје од страна на еден полициски службеник, претставуваат повреда на член 2 од Конвенцијата. Жалителите, исто така, тврдат дека истражната постапка во врска со смртта била недоволно ефикасна и независна.

ПРЕСУДА: RAMSAHAI и други против ХОЛАНДИЈА

4. Жалбата беше доделена на Вториот оддел на Судот (член 52 став 1 од Деловникот на Судот). Во рамките на тој оддел, беше формиран Судски совет, задолжен да го разгледа случајот (член 27 став 1 од Конвенцијата), во согласност со член 26 став 1 од Деловникот на Судот.

5. На 1 ноември 2004 година, Судот го измени составот на одделите во рамките на Судот (член 25 став 1 од Деловникот). Така, овој случај беше доделен на новоформируваниот Трет оддел (член 52 став 1 од Деловникот). Избраниот судија од Холандија, Egbert Myjer, се повлече од случајот (член 28 од Деловникот). Владата, потоа, ја постави Wilhelmina Thomassen за ад хок судија (член 27 став 2 од Конвенцијата и член 29 став 1 од Деловникот).

6. Со одлука од 3 март 2005 година, Советот, од споменатиот оддел, ја прогласи жалбата за допуштена.

7. На 10 ноември 2005 година, Советот, во следниов состав: Boštjan M. Zupančič, претседател, John Hedigan, Lucius Caflisch, Margarita Tsatsa-Nikolovska, Vladimiro Zagrebelsky, Davíd Thór Björgvinsson, судии, Wilhelmina Thomassen, ад хок судија, и Vincent Berger, секретар на Одделот, донесе пресуда („одлука на Советот“), во која, со мнозинство гласови, одлучи дека постои повреда на член 2 од Конвенцијата, во поглед на недостатоците во истражните постапки за утврдување на околностите околу смртта на Moravia Ramasahai; едногласно одлучи дека не постои повреда на член 2 од Конвенцијата во однос на останатиот дел од жалбата; едногласно одлучи, дека член 6 од Конвенцијата не е применлив; и едногласно одлучи дека не се покренува посебно прашање според член 13 од Конвенцијата. Делумно издвоените мислења на Wilhelmina Thomassen и Vladimiro Zagrebelsky се дадени во прилог кон оваа пресуда.

8. Со писмо од 9 февруари 2006 година, Владата побара, во согласност со член 43 од Конвенцијата и член 73 од Деловникот на Судот, случајот да се достави до Големiot судски совет. Панелот на Големiot судски совет го прифати барањето на 12 април 2006 година.

9. Составот на Големiot судски совет беше утврден во согласност со одредбите од член 27 став 2 и 3 од Конвенцијата и член 24 од Деловникот.

На 19 јануари 1999 година, заврши мандатот на Luzius Wildhaber како претседател на Судот. Судијата Jean-Paul Costa го замени на таа позиција и го презеде претседавањето со Големiot судски совет (член 9 став 2 од Деловникот).

10. Владата, но не и жалителите, достави до Судот белешка во врска со основаноста на случајот. Жалителите се повикаа на своите доставени поднесоци во постапката пред Советот.

11. Јавна расправа се одржа во зградата на Судот за човекови права во Стразбур, на 18 октомври 2006 година (член 59 став 3 од Деловникот).

Пред Судот се појавија:

(а) *За Владата:*
г. R. A. A. BÖCKER,
г. M. KUIJER,

Агент,

ПРЕСУДА: RAMSAHAI и други против ХОЛАНДИЈА

г-ѓа Т. DORHEIDE,

Советници;

(б) За жалителите

г. G.P. HAMER,

г-ѓа М. VAN DELFT,

Адвокат,

Адвокат.

Судот ги сослуша обраќањата на г. Hamer, г. Böcker и г. Kuijer, како и нивните одговори на прашањата поставени од страна на судиите.

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

12. Првите двајца жалители, г. Renee Ghasuta Ramsahai и г-ѓа Mildred Viola Ramsahai, се дедо и баба на починатиот г. Moravia Siddharta Ghasuta Ramsahai („Moravia Ramsahai“). И двајцата се родени во 1938 година. Биле старатели на нивниот внук, сè до неговото полнолетство, на осумнаесет годишна возраст. Третиот жалител, г. Ricky Moravia Ghasuta Ramsahai, роден во 1960 година, е татко на починатиот г. Moravia Ramsahai.

13. г. Moravia Ramsahai е роден на 6 декември 1979 година. Починал на 19 јули 1998 година.

A. Околности на случајот

1. *Околности околу смртта на г. Moravia Ramsahai и подоцнежни настани*

14. Вечерта на 19 јули 1998 година, недела, за време на фестивалот „Kwakoe“ во областа Bijlmermeer во Амстердам (празник кога суринамската заедница го прославува укинувањето на ропството во Суринам пред 135 години), г. Moravia Ramsahai го принудил г. Vinodkumar Hoeseeni, сопственик на скутер, да му го отстапи возилото, заканувајќи му се одблиску со пиштол. Откако го добил скутерот, тој заминал, возејќи се на него.

15. г. Hoeseeni ги известил двајцата полициски службеници кои биле во патрола, движејќи се во таа област, а кои потоа ја пријавиле кражбата кај дежурниот полициски службеник во полициската станица Flierbosdreef преку радио врска. Дежурниот полициски службеник, од своја страна, ги известил останатите полициски службеници кои, исто така, патролирале во таа област. Во меѓувреме, г. Hoeseeni и двајцата полициски службеници тргнале во потрага по г. Moravia Ramsahai и скутерот, но не успеале да го фатат.

16. Подоцна, како предмет на контроверза меѓу двајцата полициски службеници и г. Hoeseeni останува прашањето дали г. Hoeseeni го спомнал фактот дека г. Moravia Ramsahai бил вооружен. г. Hoeseeni изјавил дека ја дал оваа информација, но дека не бил слушнат од страна на службениците. Двајцата полициски службеници изјавиле дека не биле информирани за

ПРЕСУДА: RAMSAHAI и други против ХОЛАНДИЈА

тоа, и поради тоа не биле во можност да ја пренесат информацијата до полициската станица.

17. Околу пет минути подоцна, двајцата униформирани полициски службеници, Brons и Bultstra, патролирајќи со обележано полициско возило, забележале скутер управуван од лице кое соодветствувало на описот кој бил даден, како сопира пред висококатницата наречена „Huigenbos“. Го запреле возило со кое патролирале и излегле од истото. Полицискиот службеник Bultstra се затрчал во правец кон лицето кое го управувало скутерот, подоцна идентификувано како г. Moravia Ramsahai и се обидел да го уапси. Дошло до кратка борба меѓу нив, од која г. Moravia Ramsahai успеал да се извлече.

18. Полицискиот службеник Bultstra забележал како г. Moravia Ramsahai вади пиштол од појасот на неговите панталони. Во тој момент, полицискиот службеник Bultstra ја пуштил на земја двонасочната радио врска која ја држел во раката, го извадил службениот пиштол и му наредил на г. Moravia Ramsahai да го фрли оружјето. г. Moravia Ramsahai не го сторил тоа. Потоа, се приближил полицискиот службеник Brons, кој го управувал службеното возило. Подоцна, било изјавено дека г. Moravia Ramsahai го подигнал пиштолот и нишанел во правец на полицискиот службеник Brons, кој, исто така, го извадил службениот пиштол и пукал. г. Moravia Ramsahai бил погоден во вратот.

19. Расправијата меѓу г. Moravia Ramsahai и полициските службеници Brons и Bultstra била одблиску видена од страна на еден единствен сведок, г. Petrus van den Heuvel, кој бил во можност да го следи инцидентот од преминот на петтиот кат од зградата Huigenbos. Сепак, кога видел дека се извлекуваат пиштоли, г. Van den Heuvel се скрил зад параван; оттука, не го видел истрелот.

20. Неколку други луѓе биле сведоци на расправијата и на пукањето, на далечина од најмалку педесет метри. Ниту еден од овие сведоци, подоцна, не изјавил дека го видел пиштолот на г. Moravia Ramsahai.

21. Во 22:03 часот, еден од двајцата полициски службеници, подоцна идентификуван како службеник Brons, стапил во контакт, преку радио врската, со полициската станица Flierbosdreef, за да соопшти дека пукал во некое лице и, притоа, побарал да биде испратена итна медицинска помош.

22. Кога на местото на настанот пристигнала итната медицинска помош, во приближно 22:15 часот, медицинската екипа констатирала дека г. Moravia Ramsahai бил веќе мртов.

23. По враќањето во полициската станица Flierbosdreef, полицискиот службеник Brons се сретнал со Командниот офицер на полициските сили на Амстердам/Амстеланд, полицискиот комесар Van Riessen, кој му понудил поддршка и утеха. Подоцна, како што изјавиле жалителите, полицискиот комесар Van Riessen бил цитиран во високотиражниот дневен весник *De Telegraaf* дека: „Без оглед каква истражна комисија и да биде составена, нема да и биде дозволен пристап“ (*“Wat voor een onderzoekscommissie er daarnaast ook wordt ingesteld, ze komen er bij mij niet in.”*)

ПРЕСУДА: RAMSAHAI и други против ХОЛАНДИЈА

24. Судскиот вештак од Амстердам (*lijkschouwer*) го видел телото на г. Moravia Ramsahai пред истото да биде тргнато од местото на настанот. Во неговиот извештај до јавниот обвинител, дал провизорно мислење дека причина за смртта била прострелна рана од куршум, која повредила витални органи или структури на вратот.

25. Полициските службеници Brons и Bultstra се вратиле на должност неколку дена по инцидентот.

2. Истражни мерки преземени од страна на полицијата на Амстердам/ Амстеланд

26. Локалните полициски службеници пристигнале на местото на настанот, го обезбедиле местото каде што се случило пукањето и ги набележале имињата на г. Van den Heuvel и на останатите кои биле сведоци на расправијата.

27. Форензичките експерти од полицијата во Амстердам/Амстеланд обезбедиле докази, главно во форма на фотографии, кои потоа биле приложени во истражното досие. Го пронашле и куршумот, кој поминал низ телото на г. Moravia Ramsahai и уништил еден стаклен прозорец, но не оставил никаква друга трага, како и пиштолот на г. Moravia Ramsahai, кој бил наполнет и подготвен за пукање.

28. Подоцна таа вечер, единицата за специјални операции (*Mobiele Eenheid*, „Мобилна единица“) на полицијата во Амстердам/Амстеланд ги испрашала сите станари на зградата Huigenbos кои во тој период биле дома. Во еден од становите во таа зграда била и дванаесет годишната г-ца Sangeeta Edwina Pamela Mungra, која изјавила дека кога тргнала со лифт кон приземјето, вратата на лифтот удрила во скутер оставен на подот. Излегувајќи од лифтот, слушнала истрел. Видела двајца полициски службеници и слушнала како едниот од нив вели: „Пукав со моето оружје“. Видела и еден маж-жртва како лежи на земјата.

29. Во текот на следните денови, службениците од полициската управа во Амстердам/Амстеланд зеле повеќе изјави кои се резимирани подолу.

(a) г. Hoeseni

30. г. Vinodkumar Hoeseni ја пријавил кражбата на неговиот скутер во полицијата на Амстердам/Амстеланд на 19 јули 1998 година.

31. г. Hoeseni го купил скутерот истата недела. Вечерта на 19 јули, со скутерот, тој отишол на местото каде што се одржува фестивалот Kwakoe, каде се сретнал со својата девојка. Додека бил со неа, непознато младо момче му се приближило и му рекло: „Тргни се. Тргни се. Ќе пукам во тебе. Ќе пукам во тебе“ (*“Deraf. Deraf. Ik schiet jou, ik schiet jou.”*). г. Hoeseni почувствувал некој предмет како го притиска на десната страна на неговото тело. Погледнувајќи надолу, препознал дека предметот бил дамски пиштол. Не сакал да го даде скутерот, но неговата девојка го советувала да го стори

тоа за да не пука крадецот во него. Потоа, го дал скутерот и потрчал кон првиот полициски службеник кој го забележал.

32. г. Hoesenі му кажал на еден од службениците дека скутерот му бил украден под закана со пиштол и дека било потребно да го пронајдат сторителот. Го опишал скутерот и крадецот. г. Hoesenі и двајцата присутни полициски службеници тргнале во потрага по крадецот, но тој веќе избегал, возејќи се на скутерот.

33. г. Hoesenі подоцна слушнал, преку двонасочната радио врска на полициските службеници, дека скутерот бил пронајден. Подоцна, се упатил, заедно со полициските службеници, на местото каде што бил пронајден скутерот, и го препознал својот скутер.

(б) г-ца Bhondoe

34. г-ца Anita Andjiedewie Bhondoe, девојка на г. Hoesenі, била сослушана на 19 јули 1998 година. Таа била на фестивалот Kwakoe со нејзиниот брат, каде се сретнала и со г. Hoesenі. г. Hoesenі само што си купил нов скутер. Братот на г-ца Bhondoe отишол да донесе пијалок за нив тројца. По околу петнаесет минути, до неа и до г. Hoesenі, се приближил млад човек, кого таа претходно го забележала дека гледа во неа и во скутерот. Младиот човек му рекол на г. Hoesenі: „Симни се, симни се“ (“*Stap af, stap af*”) и притиснал предмет сличен на пиштол во стомакот на г. Hoesenі. Најпрво таа мислела дека станува збор за пријател на г. Hoesenі кој се шегувал, но од изразот на неговото лице сфатила дека не станува збор за такво нешто.

35. Таа го убедила своето момче да го отстапи скутерот кога човекот му рекол „Симни се, симни се или ќе пукам“ (“*Ga eraf, ga eraf, anders ga ik schieten*”). г. Hoesenі, потоа, почнал да трча и да бара помош, а во тоа време, младиот човек го запалил скутерот и побегнал. г. Hoesenі се вратил на местото на настанот со двајца полициски службеници, и тројцата заедно тргнале во потрага по човекот на скутерот. г-ца Bhondoe била со нив некое време, но ја повикал нејзиниот брат. Тие двајца започнале да трчаат во правецот каде што се упатиле полициските службеници. Пристигнувајќи пред зградата Huigenbos, виделе голем број на автомобили. г. Hoesenі им кажал дека младиот човек е фатен и дека полицијата пукала во него.

(в) г. Van den Heuvel

36. г. Petrus van den Heuvel бил сослушан на 19 јули 1998 година. Изјавил дека негото живеалиште било на петтиот кат во зградата Huigenbos.

37. Случајно погледнувајќи надолу од преминот, видел полициски службеник кој трча кон влезот. Видел обоен човек со избричена глава како излегува низ вратата. Видел како полицискиот службеник се обидел да го фати човекот за рака. Човекот направил странично движење со раката, како противење на барањето на полицискиот службеник да појде со него, така што полицискиот службеник не успеал да го задржи.

38. Обоениот човек, потоа, извадил пиштол или револвер од неговиот џеб или од појасот на панталоните, а г. Van den Heuvel изјавил дека не можел да види јасно. Оружјето било со сребрено-сива боја, со темно обоена рачка. г. Van den Heuvel, инстинктивно изреагирал со тоа што се повлекол наназад и се скрил зад гелендерот поставен на преминот. Откако погледнал, накратко, од љубопитност, му се причинило дека полицискиот службеник се повлекол неколку чекори назад. Обоениот човек сè уште го држел оружјето во својата рака. Не го насочил оружјето во некоја конкретна насока, но не го ни спуштил. Сето ова се случило доста брзо, можеби во интервал помал од половина минута.

39. Во меѓувреме, втор полициски службеник дошол со трчање. Слушал многу гласни извици „Фрли го“, и тоа најмалку четири пати. Обоениот човек сигурно ги слушал извиците, но ги игнорирал. г. Van den Heuvel не можел да се сети дека вториот полициски службеник застанал откако пристигнал на местото на настанот. Слушал истрел и видел како обоениот човек паѓа. Оружјето паднало на земја, неколку метри подалеку. Првиот полициски службеник отишол до обоениот човек со цел да го претресе. Вториот полициски службеник зборувал преку некој уред или нешто слично, по што пристигнало засилување. Се обидел да ја повика полицијата по телефон, но му било кажано дека засилувањето било на пат. Стоел и гледал уште некое време, а потоа одлучил да се симне долу и да го даде своето име на полицијата, како сведок на настанот.

(г) Полицискиот службеник Dekker

40. Полицискиот службеник Bas Dekker бил сослушан на 20 јули 1998 година. Околу 22:05 часот претходната вечер, патролирал на фестивалот Kwakoe заедно со полицискиот службеник Boonstra.

41. На полицискиот службеник Dekker му се обратил млад, непознат, човек, кој му кажал дека бил насилно симнат од неговиот скутер, како и тоа дека скутерот му бил одземен; тоа се случило пред помалку од една минута. Младиот човек му ги дал документите за осигурувањето на скутерот и го посочил правецот во кој заминал крадецот со неговиот скутер. Полициските службеници Dekker и Boonstra, заедно со младиот човек, се упатиле, трчајќи, во правецот кој им бил посочен од страна на момчето. Притоа, полицискиот службеник Dekker, трчајќи им дојавил, преку радио врската, на останатите полициски службеници за настанот и дал описот на скутерот. Во тој момент, тој не знаел дека крадецот употребил оружје; сопственикот на скутерот не го споменал тој факт. Полицискиот службеник Dekker претпоставил дека крадецот применил само физичка сила, имајќи предвид дека сопственикот на скутерот претходно изјавил дека насилно бил отгрнат од скутерот.

42. Крадецот успеал да го запали скутерот кога бил виден. Продолжиле да трчаат по него, но скутерот возел премногу брзо. Полицискиот службеник Dekker, преку радио врска, го опишал скутерот и возачот, дал информација за можните правци на движење и бројот на регистарската табличка.

Продолжиле со потрагата; откако дошле до пешачкиот премин, на својата радио врска, полицискиот службеник Dekker слушнал како друг полициски службеник пријавил пукање и како, кратко време по првата пријава, побарал амбулантно возило. Според проценката на полицискиот службеник Dekker, пријавата во врска со пукањето била дадена приближно една минута откако тој го дојавил описот на скутерот, но не можел да биде сигурен во тоа.

43. Додека полициските службеници Dekker и Boonstra се прашувале дали има поврзаност меѓу пукањето и кражбата на скутерот, сопственикот на скутерот, кој очигледно ја слушнал дојавата преку радио врската, им рекол дека крадецот носел со себе малечок сребрен пиштол.

44. Полициските службеници Dekker и Boonstra и сопственикот на скутерот отишле на местото каде што се случило пукањето пред зградата Huigenbos. На тоа место, виделе едно лице како лежи на грб, и двајца униформирани полициски службеници клекнати до него. Се приближиле, а г. Hoesenі го препознал скутерот.

(д) Полицискиот службеник Браам

45. Полицискиот службеник Paulus Antonius Braam бил сослушан на 20 јули 1998 година. Неговата задача, меѓу другото, се состоела и од следење и управување со двонасочниот радио сообраќај.

46. На 19 јули 1998 година, во 21:55 часот, полицискиот службеник Браам седел на своето работно место кога ја слушнал пријавата на двонасочната радио врска, дадена од страна на еден патролен полициски службеник, кој изјавил дека следел млад човек кој штотуку украде скутер. Малку подоцна, полицискиот службеник се јавил да соопшти дека крадецот успеал да го запали скутерот, и дал насоки за можниот правец на движење на крадецот. Полицискиот службеник зборувал без посебни емоции, како да станувало збор за „обична“ кражба на скутер.

47. Бидејќи полицискиот службеник се движел пеш, побарал засилување од моторизиран колега. Во тој наврат, го опишал скутерот. Полицискиот службеник Браам побарал колега со мотор да се упати во дадената насока.

48. Кога полицискиот службеник на моторцикл требало да замине од дворот на полициската станица, полицискиот службеник Браам ја слушнал дојавата на полицискиот службеник Bultstra, дадена од неговиот обележан полициски автомобил, дека го видел крадецот со скутерот како влегува низ вратата која води до третиот лифт на зградата Huigenbos и дека тој рекол дека ќе тргне по него. Полицискиот службеник Bultstra, исто така, зборувал без некакви посебни емоции.

49. Четири или пет минути подоцна, или можеби и помалку, полицискиот службеник Браам слушнал како полицискиот службеник Bultstra изјавил: „Осомниченото лице е погодено од куршум, ми треба амбулантно возило“. И овој пат, повторно, полицискиот службеник Bultstra звучел смирено и професионално. Полицискиот службеник Braam, веднаш по тоа, ги повикал соодветните служби.

50. Полицискиот службеник Braam не слушал дека полицискиот службеник Brons се вклучил во радио комуникацијата. Тоа било во согласност со стандардната пракса, според која уредот на возачот на полицискиот автомобил – во овој случај полицискиот службеник Brons – бил подесен на фреквенцијата на централата за пријава на инциденти, додека уредот на „сопатникот“ – во овој случај полицискиот службеник Bultstra - бил подесен на фреквенцијата која ја користи локалниот тим.

(f) Полицискиот службеник Van Daal

51. Полицискиот службеник Renate Quirina van Daal била сослушана на 20 јули 1998 година.

52. Полицискиот службеник Van Daal била униформиран полициски службеник, дел од тимот за основна полициска помош. Претходната вечер, таа била на своето работно место, во полициската станица, од 20:15 часот до полноќ. Сè до пукањето, ноќта била мирна. На смена таа вечер била заедно со полицискиот службеник Braam и началникот Casper Sikking.

53. Околу 22:00 часот, преку радио врската користена од страна на реонската полиција, слушнала дека полициски службеник бил во потрага по скутер, како и податоци за тоа во кој правец се движел скутерот. Не можела да се сети на точните употребени зборови, ниту на описот на возачот на скутерот.

54. Кратко потоа го слушнала гласот на полицискиот службеник Bultstra кој пријавил дека го видел скутерот. Секунда или две подоцна, полицискиот службеник Bultstra пријавил дека го видел скутерот пред една од вратите на зградата Huigenbos.

55. Началникот Sikking наредил, преку радио врската: „Добро дечки, сите одете кон Huigenbos“ (*“Jongens met z'n allen naar Huigenbos”*).

56. Многу кратко време по тоа, полицискиот службеник Bultstra дојавил: „Потребно е амбулантно возило, пукав“ (*“Ik heb geschoten”*). Началникот Sikking побарал од него да повтори. Полицискиот службеник Bultstra повторил: „Пукав од моето оружје“. Повеќето полициски службеници веќе биле излезени, а полициските службеници Van Daal и Braam стапиле во контакт со соодветните служби за итни интервенции.

57. Подоцна, полицискиот службеник Van Daal слушнала како полицискиот службеник Brons рекол дека амбулантното возило му е итно потребно затоа што осомничениот бил во многу лоша состојба.

58. Дури подоцна полицискиот службеник Van Daal била информирана од страна на другите полициски службеници дека всушност полицискиот службеник Brons го испукал куршумот.

(e) Полицискиот службеник Van Dongen

59. Полицискиот службеник Bruin Jan van Dongen бил сослушан на 20 јули 1998 година. Тој бил ракувач со полициски кучиња во полициската станица Flierbosdreef. Бил на дежурство претходната вечер со своето куче.

60. На својата двонасочна радио врска слушнал дека бил украден скутер на фестивалот Квакое. Бил дојавен и правецот во кој избегал крадецот. Описот се однесувал на обоено машко лице, облечено во црно, кое возело црвен скутер. Полицискиот службеник Van Dongen се упатил во посочениот правец.

61. Автомобилот на полицискиот службеник Van Dongen бил претекнат од страна на обележано полициско возило во кое имало двајца полициски службеници. Го препознал возачот, полицискиот службеник Brons, но не и сопатникот. Видел како возилото се паркира, а сопатникот излегол.

62. Полицискиот службеник Van Dongen, исто така, го паркирал своето возило, со намера да го побара крадецот доколку бил во можност. Додека го вадел полициското куче од возилото, слушнал истрел од пиштол.

63. Потрчал со кучето во правецот на звукот од истрелот. Пристигнувајќи до зградата Huigenbos, се сретнал со полицискиот службеник Brons кој се движел кон него. Видел како полицискиот службеник Bultstra клечи блиску до главата на човекот кој лежел на земјата.

64. Тогаш, го прашал полицискиот службеник Brons што всушност се случило. Полицискиот службеник Brons одговорил дека дошло до пукање. Полицискиот службеник Van Dongen прашал кој го испукал куршумот. Полицискиот службеник Brons одговорил дека полициските службеници биле на нишан на оружје и дека полицијата пукала.

65. Полицискиот службеник Brons посочил на сребрениот пиштол на земјата, блиску до човекот. Полицискиот службеник Bultstra, во тој момент, давал прва помош. Полицискиот службеник Van Dongen не можел да види никаква повреда. Морал да се држи подалеку од човекот поради кучето.

66. Човекот на земја соодветствувал на описот на лицето кое го украдо скутерот. Исто така, имало црвен скутер пред вратата на зградата, па, оттука, полицискиот службеник Van Dongen сфатил дека тоа било лицето осомничено за извршувањето на кражбата.

67. Полицискиот службеник Van Dongen слушнал како полицискиот службеник Brons ги известил локалните здравствени служби и дежурниот полициски началник. Полицискиот службеник Van Dongen ја обезбедил областа до пристигнувањето на криминалистичките истражители (*recherche*) и форензичките експерти. Останал на местото на настанот додека тие не ја завршиле својата работа и се вратил во полициската станица на полноќ.

(ж) Полицискиот службеник Boonstra

68. Полицискиот службеник Klaas Boonstra бил сослушан на 20 јули 1998 година. Тој бил назначен, заедно со полицискиот службеник Bas Dekker, да патролира на фестивалот Квакое со задача да го набљудуваат собирот и да одржуваат превентивно присуство. Во еден миг, млад Хиндус¹, трчајќи до нив ги замолил да појдат со него. Бидејќи Хиндусот оддавал впечаток

---

¹ Хиндус: Суринамец (или член на суринамската имигрантска заедница во Холандија) кој потекнува од најмени работници донесени од индискиот потконтинент во деветнаесеттиот век.

дека станувало збор за нешто важно, тргнале со него. Додека трчале, тој му кажал на полицискиот службеник Dekker што се случило. Полицискиот службеник Boonstra ги следел на растојание од околу десет метри.

69. На својата двонасочна радио врска, полицискиот службеник Boonstra слушнал дека имало кражба на скутер. Во тој момент, не му било веднаш јасно дека украдениот скутер му припаѓал на Хиндусот.

70. Во еден момент, тие го забележале скутерот како вози полека, на триесет метри оддалеченост од нив. Полицискиот службеник Dekker му кажал на полицискиот службеник Boonstra дека тоа бил украдениот скутер. Лицето кое го управувало скутерот ги забележало полициските службеници, но наместо да запре, ја зголемило брзината. Движејќи се во правец на зградата Huigenbos, слушнале пријава, преку радио врската, дека дошло до пукање. Пукањето не го поврзале веднаш со кражбата на скутерот. Сè уште во придружба на Хиндусот, продолжиле да се движат во правец на зградата Huigenbos, каде забележале три или четири полициски возила. Хиндусот, потоа, го препознал својот скутер.

(3) г-ца Boujedaine

71. г-ца Najima Boujedaine била сослушана на 21 јули 1998 година. Таа работела како главна касиерка во ресторанот Бургер Кинг лоциран на Leidseplein во Амстердам. На 19 јули 1998 година, таа била на работа, ноќна смена, во периодот од 18:30 часот до 5:00 часот наутро наредниот ден.

72. г-ца Boujedaine забележала присуство на еден млад човек од 18:30 часот натаму. Според нејзиниот опис, тој бил од суринамско или антилско потекло, осумнаесет годишен, келав со два златни заба, облечен во црна маичка и панталони, со златен синџир околу вратот. Од 19:30 часот натаму, забележала дека тој го одвлекувал вниманието на една од касиерките, млада жена по име Nancy.

73. Опоменета поради тоа што не се концентрирала на својата работа, Nancy и објаснила на г-ца Boujedaine дека младичот е нејзино момче. Младиот човек реагирал нервозно, заканувајќи и се на г-ца Boujedaine да ја остави Nancy на мира.

74. Кажувајќи и на шега на Nancy дека можеби ќе треба да остане до подоцна, г-ца Boujedaine забележала дека младиот човек постојано гледал во неа. Тоа ја уплашило, но не сакала да покаже страв. Кратко пред да се заврти на другата страна, за да наточи пијалок, видела како неговата десна рака се движи кон појасот од панталоните.

75. Сестрата на г-ца Boujedaine, Mimount (или Mimout), исто така, вработена во ресторанот, тогаш рекла: „Najima, тој нишанеше со пиштол кон тебе!“ г-ца Boujedaine тогаш се завртела и видела како младиот човек става нешто во појасот од панталоните. Mimount подоцна го опишала пиштолот како мал сребрено-сив модел, познат како “ladykiller”.

76. Една девојка од суринамско потекло, во тој момент, му поставила прашање на момчето на својот јазик и тој одговорил. Потоа, и рекла на г-ца

Boujedaine дека го прашала дали носи пиштол, на што добила потврден одговор.

77. Momчето изгледало како да пушело канабис, но г-ца Boujedaine не можела со сигурност да го потврди тоа.

78. Тој продолжил да и додева на Nancy во работата. Заминал неколку пати и се вратил назад. Во еден момент се вратил на сосема нов сребрено-сив скутер.

79. Momчето започнало разговор со г-ца Boujedaine при што и рекол дека сака да земе сè што има во сефот по затворањето; барал од неа да му ги даде шифрите од сефот. Во текот на разговорот, ги набљудувал касите.

80. Во неколку наврати повторил дека веќе било 21:00 часот и дека г-ца Boujedaine треба да ја затвори касата на Nancy.

81. г-ца Boujedaine се чувствуваала непријатно и исплашено, особено откако момчето рекло дека има намера „да му го свитка вратот на менаџерот“.

82. Momчето повторно се разлутило во 21:00 часот, кога г-ца Boujedaine го завршила разговорот. г-ца Boujedaine тогаш ја заклучила касата на Nancy и ја обезбедила фиоката. Потоа, видела како тој и Nancy заминуваат околу 21:30 часот, на скутерот на кој тој претходно пристигнал.

(s) г. De Getrouwe

83. г. Ronald de Getrouwe дошол веднаш откако го слушнал пукањето кај зградата Huigenbos. Тој бил сослушан на 22 јули 1998 година. Сакал да пријави дека добил закана.

84. На 19 јули 1998 година, недела, во 20:15 часот, тој бил на фестивалот Kwakoe со неговата сопруга и неколку пријатели. Зад нив имало група млади луѓе од кои едниот бил на скутер или мопед (*bromfiets*). г. De Getrouwe опишал дека возилото било со син преден дел. Во еден момент, момчето го запалило моторот и постојано давало гас, испуштајќи голема количина на издувни гасови. На ова се пожалила групата во која бил г. De Getrouwe. Тогаш, г. De Getrouwe, лично, отишол до момчето и побарал од него или да си оди или да го изгаси моторот, затоа што ги труел сите со штетните издувни гасови. Momчето го изгасило моторот и му пристапило на г. De Getrouwe, велел: „Вие пушите (цигара), и вие ќе умрете исто така.“ г. De Getrouwe мислел дека момчето имало намера да зборува како разумен човек. Наместо тоа, момчето извадило малечок пиштол со металик боја од десниот џеб на панталоните и рекло: „Никој нема да ми кажува што да правам. Ќе правам што сакам, затоа што и онака сите ќе умреме.“

85. Сопругата на г. De Getrouwe, вознемирена од пиштолот, го турнала настрана. Momчето се вратило на скутерот.

86. Ниту еден од присутните, кои ги имало во поголем број, не понудил помош. Очигледно биле исплашени кога го виделе пиштолот.

(и) г. Bhondoe

87. г. Sanchaai Kumar Bhondoe, брат на девојката на г. Hoeseeni, бил сослушан на 22 јули 1998 година.

88. На 19 јули 1998 година, недела, меѓу 20:30 и 22:00 часот, тој бил на фестивалот Kwakoe, во придружба на неговата сестра и г. Hoeseeni. Ги оставил накратко за да донесе пијалок за тројцата. Слушал викање и потоа видел како г. Hoeseeni трча кон присутните полициски службеници. Се затрчал кон г. Hoeseeni и го прашал што се случило. г. Hoeseeni одговорил дека ќе му каже подоцна. Ја видел својата сестра како плаче и ја прашал што се случило. Таа му раскажала како г. Hoeseeni бил принуден, под закана со пиштол, да го даде скутерот.

3. Истрага спроведена од страна на Главниот началник, детектив Van Duijvenvoorde, на Одделот за внатрешни истраги при Националната полиција

89. Детективот и главен началник на Одделот за внатрешни истраги при Националната полиција (*hoofdinspecteur van politie-rijksrecherche*), Van Duijvenvoorde, бил задолжен за истрагата. Во неговиот извештај од истрагата, тој истакнал дека по 13:30 часот, на 20 јули 1998 година, полицијата на Амстердам/Амстеланд спровела истрага единствено „во рамките на опкружувањето“ на г. Moravia Ramsahai, на барање на Одделот за внатрешни истраги при Националната полиција. Тој го известил јавниот обвинител De Vries за своите заклучоци, кој бил јавен обвинител задолжен за истражните активности спроведени во полициската станица Flierbosdreef.

90. Детективот и главен началник Van Duijvenvoorde зел изјави од повеќе сведоци, вклучувајќи и некои кои веќе биле сослушани од страна на полицијата на Амстердам/Амстеланд. Истите се резимирани подолу.

(а) г. Van den Heuvel

91. г. Petrus van den Heuvel бил сослушан, по втор пат, на 21 јули 1998 година, овој пат од страна на детективот и главен началник Van Duijvenvoorde.

92. Дополнувајќи ја својата претходна изјава, г. Van den Heuvel дал опис на она што го видел од преминот на петтиот кат од висококатницата. Видел униформиран полициски службеник кој трчал кон вратата. Видел и обоен човек кој се упатил да го пресретне полицискиот службеник пред вратата. Тој чекорел многу полека, речиси како полжав. Полицискиот службеник се обидел да го задржи човекот за левата рака, според она што го забележал г. Van den Heuvel. Обоениот човек направил гест како да го оттурнува полицискиот службеник. Тој го удрил полицискиот службеник, со што, на некој начин, му ја нарушил рамнотежата, што му овозможило на обоениот човек да помине.

93. Откако го поминал полицискиот службеник, обоениот човек извадил пиштол или револвер, во секој случај огнено оружје, кој го држел во десната рака. Ја држел раката напред, насочувајќи го пиштолот кон земјата, и се обидува да продолжи по својот пат. г. Van den Heuvel не забележал дека полициските службеници извадиле пиштоли. Чувствувајќи закана од пиштолот кој го држел обоениот човек и не сакајќи да биде погоден од залутан куршум, тој се засолнал. Оттука, не бил сведок на самиот истрел, но ги слушал повиците „Фрли го“ кои биле повторени неколкупати.

(б) Полицискиот службеник Brons

94. Полицискиот службеник Brons, во тој период, веќе под истрага како осомничен извршител на кривично дело, бил формално сослушан од страна на детективот и главен началник Van Duijvenvoorde, попладнето на 22 јули 1998 година. Адвокатот задолжен за него и за полицискиот службеник Bultstra, г. Van Kleef, бил, исто така, присутен.

95. Полициските службеници Brons и Bultstra веќе завршиле одредени задачи и се упатиле назад кон полициската станица. Биле во обележано полициско возило кое го управувал полицискиот службеник Brons. Тогаш, го примиле повикот, преку радио врската, за кражбата на скутерот. Било даден опис на скутерот и која боја бил, а бил даден и краток опис на крадецот и правецот во кој тој избегал. Не им било кажано дека е вооружен.

96. Возејќи во дадениот правец, полициските службеници Brons и Bultstra виделе скутер и возач кои соодветствувале на описот кој бил даден, како врти кон приодот на лифтот во зградата Huigenbos. Ова ги изненадило, бидејќи очекувале тој да се обиде да избегне апсење, забележувајќи дека е следен од обележано полициско возило.

97. Полициските службеници Brons и Bultstra се договориле полицискиот службеник Bultstra да оди по крадецот додека полицискиот службеник Brons го паркира автомобилот. Полицискиот службеник Bultstra, трчајќи, се упатил кон приодот, држејќи ја во рака радио врската. Кога полицискиот службеник Bultstra бил на оддалеченост меѓу дваесет и дваесет и пет метри од приодот, крадецот излегол и кратко време трчал. Тогаш застанал и ги кренал рацете кога го видел полицискиот службеник Bultstra, и извикал нешто неразбирливо. Полицискиот службеник Bultstra го фатил крадецот со двете раце и се обидел да го заврти со лицето кон зградата. Крадецот дал отпор. Полицискиот службеник Bultstra тогаш извикал нешто кон него кое полицискиот службеник Brons не успеал да го разбере.

98. Полицискиот службеник Brons видел дека крадецот немал намера да се предаде мирно и дека на полицискиот службеник Bultstra му била потребна помош; оттука, го оставил возилото и потрчал кон нив. Тогаш се приближил на околу пет до седум метри оддалеченост, при што крадецот се ослободил и дошол на околу три метри од полицискиот службеник Bultstra. Одеднаш полицискиот службеник Brons видел дека крадецот држи мало оружје со сребрена боја, кое не видел кога го извадил. Станувало збор за мал пиптол, насочен кон земјата. Полицискиот службеник Brons не видел

дали пиштолот бил полн. Му се причинило дека и полицискиот службеник Bultstra, исто така, го видел пиштолот затоа што полицискиот службеник Bultstra се повлекол назад, извлекувајќи го својот службен пиштол, и заземајќи одбранбен став. Слушнал како полицискиот службеник Bultstra извикал: „Фрли го оружјето. Не биди будала човеку“ (*“Laat vallen dat wapen. Doe nou normaal man”*) најмалку двапати.

99. Крадецот не постапил во согласност со даденото предупредување и не го спустил оружјето, на големо изненадување на полицискиот службеник Brons, кој видел дека полицискиот службеник Bultstra го држи крадецот на нишан. Имајќи предвид дека крадецот бил вооружен и дека очигледно немал намера да го направи тоа што му било кажано, полицискиот службеник Brons проценил дека полицискиот службеник Bultstra бил под закана. Сметал дека е голема веројатноста крадецот да го употреби своето оружје против полицискиот службеник Bultstra. Бил целосно фокусиран на крадецот. Го следел исклучиво крадецот кој држел пиштол во раката, со прстот на чкрапалото. Во тој момент, полицискиот службеник Brons, сè уште, не сметал дека е потребно да го извади сопствениот службен пиштол бидејќи крадецот бил на нишан на полицискиот службеник Bultstra. Неговата рака била блиску, но, не врз футролата.

100. Полицискиот службеник Brons, во тој момент, видел како крадецот се завртел надесно, кон него, и го завртел предниот дел од своето тело во негова насока, на оддалеченост од пет до седум метри. Видел како крадецот го кренал пиштолот и го насочил во негов правец. Исплашен дека крадецот можел да пука во него, полицискиот службеник Brons го извадил пиштолот од неговата футрола со голем брзина (*bliksemsnel*) и веднаш испукал еден куршум кон крадецот. Немал намера да нишанит кон ниту еден конкретен дел од неговото тело. Бил убеден дека ако тој не пукал прв, крадецот ќе пукал во него.

101. Полицискиот службеник Brons, во тој момент, мислел дека го погодил крадецот во горниот дел на градниот кош. Дури подоцна дознал дека го погодил во вратот. Крадецот останал на нозе уште кратко време; потоа се затетеравил и паднал, испуштајќи го пиштолот од рака. Се обидел да стане, мавтајќи со рацете. Полицискиот службеник Brons го оттурнал пиштолот на крадецот со нога со цел да го спречи повторно да го зграпчи.

102. Полицискиот службеник Bultstra му се приближил на човекот кој лежел на земјата. Гледајќи дека крадецот веќе не претставувла закана, го тргнал пиштолот.

103. Полицискиот службеник Brons стапил во контакт со полициската станица преку радио врската и побарал итна интервенција од локалната здравствена установа (*Gemeentelijke Geneeskundige en Gezondheidsdienst*). Сметајќи дека предолго време не успеале да пристигнат на местото на настанот, повторно се јавил во полициската станица и побарал да побрзаат.

104. Полицискиот службеник Bultstra се занимавал со жртвата. За тоа време, полицискиот службеник Brons се оддалечил од местото. Видел некој човек како се обидува да влезе во зградата и го замолил да не влегува бидејќи местото требало да се обезбеди заради полициска истрага.

105. Полициските службеници Brons и Bultstra во полициската станица ги вратил нивен колега. Полицискиот службеник Brons во станицата го предал својот пиштол. Колегите и претпоставените им пружиле помош и утеха на полициските службеници Brons и Bultstra и им ја објасниле натамошната постапка.

106. Полицискиот службеник Brons пукал само еднаш. Неговата намера во никој случај не била да убие, туку да стави крај на ситуацијата во која биле загрозувани животи. Чувствувал дека не постоел друг избор. Искрено му било жал што крадецот починал.

(в) Полицискиот службеник Bultstra

107. Исто како и полицискиот службеник Brons, и полицискиот службеник Bultstra бил сослушан од страна на детективот и главен началник Van Duijvenvoorde на 22 јули 1998 година, во присуство на адвокатот г. Van Kleef.

108. Тој и полицискиот службеник Brons се упатиле кон полициската станица Flierbosdreef по извршувањето на некоја службена задача, кога, преку радио врската, добиле дојава дека трет полициски службеник, пеш, се упатил во потрага по крадец кој штотуку украде скутер. Го слушнале описот на крадецот и на скутерот, како и правецот во кој се движел крадецот. Фактот дека крадецот бил вооружен, не бил споменат. Тргнале да го пресретнат крадецот.

109. Забележувајќи лице и возило, кои одговарале на описот, како се движат кон една висококатница, решиле да го паркираат полициското возило и да го уапсат крадецот. Се договориле полицискиот службеник Bultstra веднаш да излезе од автомобилот и да тргне кон осомниченото лице, а полицискиот службеник Brons, прво, да го заклучи автомобилот, па да му се придружи на полицискиот службеник Bultstra.

110. Полицискиот службеник Bultstra забележал како човекот на скутерот влегува во зградата. Кога се приближил на дваесет метри од зградата, полицискиот службеник Bultstra видел како човекот излегува од зградата. Кога го видел полицискиот службеник Bultstra, човекот извикал: „Што е сега? Што е сега?“ (*En wat nou? En wat nou?*). Рацете му виселе покрај телото. Додека го изговарал прашањето, малку ги поткрена рацете. Полицискиот службеник Bultstra и човекот се приближиле еден кон друг. Човекот погледнал лево и десно отсечно, како да барал начин да избегне апсење. Се чинело дека ќе тргне кон преминот низ зградата, па затоа полицискиот службеник Bultstra тргнал да го пресретне. Намерата му била да го зграпчи и да го уапси.

111. Полицискиот службеник Bultstra го фатил човекот за десната рака и го турнал кон ѕидот од зградата. Човекот му делувал агресивно поради неговиот став и говор, и се чинело дека ќе се спротивстави на апсењето. Успеал да се отргне и да се заврти. Потоа направил два чекори назад, кон влезот на зградата. Рацете му биле блиску до телото, а телото му било наведнато напред, во заканувачки став.

112. Човекот, потоа, ја придвижил десната рака кон левата страна на градите или stomachот, како некој кој има намера оттаму да извлече пиштол. Го погледнал полицискиот службеник Bultstra право в очи и рекол: „Што сега?“. Полицискиот службеник Bultstra не видел дека ја завлекол раката под облеката. Кога го видел движењето, на полицискиот службеник Bultstra му се причинило дека човекот оддава впечаток на некој кој се подготвува да извлече оружје. Разумот му велел да биде внимателен. Направил чекор назад и ја ставил десната рака на службениот пиштол, откопчувајќи ја, во исто време, футролата. Пиштолот не го извлекол, но се поставил на начин на кој можел ваднаш да го направи тоа. Посочил со левата рака кон човекот, и рекол: „Покажи ми ги рацете. Не биди глупав.“ (*“Laat je handen zien. Doe normaal”*). Човекот потоа ја спуштил раката и го зазел истиот став како и претходно, со рацете виснати покрај телото. Повторил: „И сега што? И сега што?“ (*“En wat dan? En wat dan?”*) и се оддалечил од полицискиот службеник Bultstra. Телото сè уште му било наведнато кон полицискиот службеник Bultstra, а со очите сè уште го следел. Полицискиот службеник Bultstra останал во истата положба.

113. Човекот, повторно, ја придвижил десната рака кон телото, на истото место како и претходно, и зел нешто в рака. Полицискиот службеник Bultstra не успеал да види што е тоа. Откако човекот ја оддалечил раката од телото, полицискиот службеник Bultstra видел дека се работи за мал пиштол со сребрена боја.

114. Ситуацијата веќе била толку опасна што полицискиот службеник Bultstra го извлекол службениот пиштол за да се заштити. Однесувањето на човекот го навело на заклучок дека можел да пука. Полицискиот службеник Bultstra го фатил службениот пиштол со двете раце, зазел одбранбен став и пиштолот го насочил кон градите на човекот. Се сетил дека неколку пати викнал: „Фрли го“ (*“Laat vallen”*). Можеби извикал и нешто друго, но не се сетил на ништо друго освен на „Не биди глупав. Фрли го“ (*“Doe normaal. Laat vallen”*). Видел дека човекот ја спуштил кон телото раката во која го држел пиштолот, така што цевката била насочена кон земјата. Човекот постојано бил завртен кон полицискиот службеник Bultstra, со малку раширени нозе и со раце оддалечени од телото, односно, рацете не му биле веќе спуштени, и постојано ги движел рацете, со што неговиот пиштол менувал правец. Сепак, цевката, и понатаму, била насочена кон земјата. Полицискиот службеник Bultstra ја опишал позата на човекот како поза на каубој кој може да започне да пука во секој момент. Се почувствувал толку загрозен што решил да пука ако човекот го заврти пиштолот кон него.

115. Колку што можел да се сети, ваквата ситуација траела околу четири секунди, при што тој двапати побарал од човекот да го фрли пиштолот. Човекот не го сторил тоа. Работите се одвивале многу бргу; проценил дека од моментот кога го фатил човекот за рака до пукањето не поминале повеќе од петнаесет до дваесет секунди.

116. Полицискиот службеник Bultstra забележал како човекот одеднаш започнал да реагира на нешто. Сè уште во каубојска поза, човекот направил свртување налево под агол од деведесет степени. Полицискиот службеник

Bultstra не можел да се сети колку време тоа траело, но било доста кратко. Човекот потоа малку ја подигнал десната рака со пиштолот, на начин на кој дотогаш не се однесувал. Тоа го навело полицискиот службеник Bultstra да помисли: „Сега ќе пукам“. Имајќи предвид дека човекот ја кренал раката и дланката, полицискиот службеник Bultstra бил убеден дека бил подготвен да пука; постепено ги затегнал мускулите на десната рака за да го повлече чкрапалото од службениот пиштол кога од својата десна страна слушнал пукот од пиштол. Помислил: „[Полицискиот службеник Brons] го погоди.“ Полицискиот службеник Bultstra се сметал за толку загрозен што би пукал тој доколку тоа не го сторел полицискиот службеник Brons.

117. Полицискиот службеник Bultstra веднаш забележал дека човекот бил погоден. Човекот малку го поместил горниот дел од телото. Потоа му откажале нозете и паднал на земјата. При падот, го испуштил пиштолот. Безуспешно се обидел да стане. Полициските службеници Brons и Bultstra му се приближиле од двете страни, сè уште со вперени пиштоли кон него. Откако се доближил до човекот, полицискиот службеник Bultstra го подигнал службениот пиштол во воздух и го фатил човекот за рамо. Намерата му била да го спречи човекот да стане и повторно да посегне по пиштолот. Седнал покрај човекот. Човекот лежел на земја, со градите покрај колената на полицискиот службеник Bultstra. Во тој момент, полицискиот службеник Bultstra видел дека полицискиот службеник Brons му се приближил од десна страна. Не можел да се сети дали полицискиот службеник Brons сè уште го држел службениот пиштол во рака. Полицискиот службеник Brons, со нога, го оттурнал пиштолот на човекот за тој да не може да достигне до него.

118. Преку радио врската, полицискиот службеник Brons се јавил во полициската станица и барал веднаш да биде испратена итна помош. Полициските службеници Brons и Bultstra го оставиле местото на настанот во иста состојба сè до доаѓањето на останатите полициски службеници. Полицискиот службеник Bultstra единствено ја поместил облеката на човекот за да види каде е погоден. Бил погоден во вратот и маичката му била целосно потопена со крв. Полицискиот службеник Bultstra се обидел да дознае како се вика, но човекот не му одговарал. Човекот кркорел. Немало спас за него. Кратко време по тоа, тој починал.

119. Откако на местото на настанот дошле други полициски службеници, полициските службеници Brons и Bultstra биле однесени во полициската станица Flierbosdreef и таму останале извесно време, околу три часа според полицискиот службеник Bultstra. Полицискиот службеник Brons бил должен да го предаде службеното оружје. Тие поразговарале со неколку колеги, полициски службеници, вклучувајќи го и полицискиот комесар Van Riessen, окружниот началник (*districtschef*) и тимот за само-помош (*zelfhulpteam*).

120. Полицискиот службеник Bultstra изјвил дека човекот, во целост, владеел со неговото однесување и имал контрола врз настаните (*zelf het scenario heeft bepaald*). Имал можност, воопшто, да не го извлече пиштолот или да го фрли откако го извлекол. Полицискиот службеник Bultstra го предупредил неколку пати. Сепак, тој не одговорил. Наместо тоа, тој стоел пред полицискиот службеник Bultstra, во заканувачки став, и бил подготвен

веднаш да го употреби пиштолот. Полицискиот службеник Bultstra немал никаков друг избор освен да го извлече службениот пиштол за да може да се одбрани. Ситуацијата била толку опасна што полицискиот службеник Bultstra би пукал за да го оневозможи човекот и, на тој начин, да ја елиминира закана, како по него, така и евентуално по другите лица. Ова се покажало како непотребно бидејќи полицискиот службеник Brons пукал прв.

(г) г-ѓа Rijssel

121. г-ѓа Henna Emelita Rijssel, сослушана на 24 јули 1998 година, била социјален работник, со живеалиште во Амстердам.

122. На 19 јули 1998 година, околу 22:00 часот, таа и нејзината ќерка, г-ѓа Syreeta Michelle Lieveld, се враќале дома, по фестивалот. Во еден од подвозниците, тие морале да се тргнат настрана за да ги претекне скутер, кој бил управуван од, според нејзиниот опис, младо момче со темна боја, без заштитен шлем на главата. Го следеле со поглед и виделе дека завртел кон еден од влезовите од една голема станбена зграда. Забележале дека возел невообичаено бавно, и, од тој момент натаму, не обрнувале повеќе внимание. Сепак, нешто подоцна, виделе како момчето излегува од влезот, додека скутерот останал таму. Иако биле на доста голема оддалеченост, видикот им бил добар, а сè уште не било стемнето.

123. Виделе како момчето излегува од влезот и полициски службеник како трча по него. Потоа, забележале полициски автомобил, кој дотогаш не го виделе и слушнале.

124. Виделе дека момчето ја држи својата десна рака во јакната или во маичката. Раката му била на стомакот, веднаш над појасот. Решиле да се приближат, бидејќи било очигледно дека нешто се случувало.

125. г-ѓа Rijssel видела како момчето оди кон полицискиот службеник. Видела како ги крева рацете како да сака да каже „Што сакате?“. Не слушнала дали некој нешто рекол. Полицискиот службеник го зграпчил момчето за рака и му ја завртел раката зад грб. Имала впечаток дека се работи за апсење. Видела како полицискиот службеник се обидел да го турне момчето со лицето кон ѕидот. Меѓутоа, момчето се оттргнало.

126. Потоа видела како момчето, повторно, ја ставило својата рака под маичката, на ист начин како и претходно. Не видела дали извлекол нешто; во ниту еден момент не видела дека момчето извлекло пиштол.

127. Полицискиот службеник останал на своето место и не се приближил повеќе кон момчето. Момчето направило чекор назад. г-ѓа Rijssel не видела дали полицискиот службеник извлекол пиштол.

128. Дотрчал и друг полициски службеник. Застанал на растојание од околу шест метри. Момчето сè уште ја држело раката блиску до појасот. Тогаш видела како другиот полициски службеник извадил пиштол и го вперил во момчето. Слушнала еден извик „Фрли го“ (*“Leg neer”*), според неа, од страна на полицискиот службеник кој го држел момчето на нишан. Ова се случило откако полицискиот службеник го извадил пиштолот.

Непосредно по извикот „Фрли го“ слушнала звук на еден истрел. Момчето веднаш паднало на земјата.

129. г-ѓа Rijssel категорично тврдела дека во ниту еден момент не видела дека момчето вперило пиштол или што било друго во полицискиот службеник. Се сетила дека раката ја држел под маичката, близу појасот, на панталоните. Била сигурна во тоа, и покрај брзината на настаните.

130. Веднаш по истрелот, истрчала кон местото каде момчето паднало. Му викнала на полицискиот службеник: „Видов што направи. Тоа е човек“ (*Ik heb gezien wat jullie hebben gedaan. Het is een mensenkind*).

131. Полицискиот службеник го проверил пулсот на момчето. Раката му била сосем неподвижна.

132. Пристигнале и други полициски службеници, од кои еден на мотор, кој побарал нејзина изјава. Таа одбила поради тоа што не сакала да даде исказ кој би можел да биде употребен против момчето и поради тоа што нејзините зборови би можеле погрешно да бидат протолкувани. На полицискиот службеник и на неговата колешка кои поставувале полициска лента на местото на настанот, им рекла дека не било потребно да изолираат толку голема површина. Еден полициски службеник ја обвинил дека се обидува да започне кавга и дека таа не знаела што била причината за инцидентот. Таа одговорила дека не знае што е причината за инцидентот, но дека знаела што се случило, и, притоа, прашала дали полицијата има обврска да испука предупредувачки куршум пред да пука во некој човек. Била вознемирена и можеби кажала и повеќе од ова.

133. На 20 јули 1998 година, г-ѓа Rijssel се вратила на местото каде што било убиено момчето за да остави букет цвеќе. Таму се сретнала со неговото семејство и разговарала со нив. И рекле дека ангажирале адвокат, г. Hamer, а таа им оставила нејзин телефонски број. Подоцна, г. Hamer и се јавил и ја повикал да даде изјава пред главниот началник на полицијата, Van Duijvenvoorde.

(д) г-ца Lieveld

134. г-ца Syreeta Michelle Lieveld, сослушана на 24 јули 1998 година, ученичка, родена во 1983 година, ќерка на г-ѓа Rijssel. Двете заедно, се враќале кон дома, по фестивалот Kwakoe, вечерта на 19 јули 1998 година, околу 22:00 часот. Во близина на пешачкиот премин, биле претекнати од страна на некое момче на скутер. Момчето било облечено во црна облека. Бил со темна боја на кожа, но не сосема црна. Ја носел косата замазнета. Не носел заштитен шлем на главата. г-ца Lieveld не била во можност да даде опис на скутерот.

135. Момчето со скутерот се симнало од патот, преку тревата, во правец на зградата Huigenbos. г-ца Lieveld не видела дали скутерот го возел до приодот во зградата.

136. Тогаш, мајката на г-ца Lieveld рекла: „Види, има полиција“. г-ца Lieveld видела полициски службеник кој стоел пред зградата, во близина на момчето. Таа и нејзината мајка тогаш се приближиле кон нив. г-ца Lieveld

видела како полицискиот службеник се обидува да го уапси момчето, зграпчувајќи го и завртувајќи го со лицето кон ѕидот. Момчето, сепак, успеало да се ослободи. Направило гест со раката како да сакало да каже: „Што сакаш од мене?“

137. Момчето, потоа, придвижило една од рацете, г-ца Lieveld не можела да се сети точно која, кон појасот од панталоните. Се чинело како да има пиштол таму, но таа била сигурна дека тој блефирал.

138. Притрчал и втор полициски службеник. г-ца Lieveld слушнала извик „Фрли го“; памети дека го слушнала тој извик само еднаш. Видела дека полициските службеници ги извадиле службените пиштоли. Видела дека првиот полициски службеник, оној кој се обидел да го уапси момчето, извадил пиштол, но не видела дека го насочил кон момчето. Не видела дека момчето имало пиштол или нешто слично во неговата рака.

139. Вториот полициски службеник, исто така, го држел службениот пиштол во рака. Тој нишанел кон момчето. Според неа, истрелот следувал веднаш по извикот „Фрли го“. По истрелот, момчето се завртело назад и паднало. Таа видела како испуштил нешто од раката, мислејќи дека тоа било мобилен телефон. Подоцна, приближувајќи се до местото на настанот, видела мобилен телефон во близина на момчето; претпоставила дека момчето го испуштило.

140. г-ца Lieveld не била во можност да даде проценка на оддалеченоста меѓу местото каде што стоела и местото каде момчето паднало, но била значителна. Работите се случиле многу бргу, речиси во еден миг.

141. Во службената белешка се вели дека сведокот, г-ца Lieveld, ја дала изјавата во присуство на нејзината мајка, земајќи ја предвид нејзината емоционална состојба.

(f) г. Van Rij

142. г. Merlijn van Rij, сослушан на 24 јули 1998 година, бил ученик, роден во 1982 година, станар во зградата Huigenbos.

143. На 19 јули 1998 година, околу 22:00 часот, тој бил во својот дом, со неговиот татко, во дневната соба од нивниот стан на првиот кат. Ноќта била топла и прозорците биле отворени.

144. Во еден момент слушнале како некој еднаш извикал „Застани“. Не повеќе од една секунда подоцна, слушнале пукот од правец на приодот, што звучело како истрел од пиштол. Имајќи предвид дека извикот „Застани“ најверојатно не бил извикан од страна на некој криминалец, тие заклучиле дека истрелот бил испукан од страна на полицијата. Тој сакал да излезе и да види што се случува, но неговата мајка не му дозволила, затоа што сметала дека не било добро човек да се интересира за туѓата несреќа. Подоцна таа вечер, неговиот татко излегол да го прошета кучето; притоа видел многу полициски службеници и некој човек како лежи на земјата, покриен со чаршаф.

(е) г. Oostburg

145. г. Matthew Jiri Oostburg, сослушан на 24 јули 1998 година, бил ученик, роден во 1983 година.

146. На 19 јули 1998 година, околу 22:00 часот, тој и неговиот татко се враќале од фестивалот Kwakoe, упатувајќи се кон зградата Huigenbos, каде живеела девојката на неговиот татко. Таму виделе присуство на полициски службеници на мотоцикли, кои очигледно барале нешто или некого.

147. Пред да се упатат кон пешачкиот премин, слушнале звук кој таткото на г. Oostburg го идентификувал како истрел од пиштол. Доаѓал од правец на зградата Huigenbos. Виделе како полицијата оди кон зградата Huigenbos, но биле предалеку за да видат што точно се случувало.

148. На патот кон зградата, биле запрени од страна на полицијата која го обезбедувала просторот.

149. Влегувајќи во зградата од друг влез, се упатиле на првиот кат, а г. Oostburg погледнал надолу. Видел млад обоен човек, со ќелава глава, како лежи неподвижно пред влезот на зградата. Видел и мал светкав пиштол до нозете на момчето. Слушал како другите велат дека на почетокот мислеле дека момчето извадило мобилен телефон и дека полициските службеници пукале, мислејќи дека се работи за пиштол. Дефинитивно, тоа бил пиштол.

150. г. Oostburg и останатите претпоставиле дека момчето извадило пиштол и нишанело кон полициските службеници, и дека тоа било причината зошто полициските службеници пукале.

151. Подоцна видел како пристигнала службата за итни случаи. Било очигледно дека момчето веќе било мртво, бидејќи било покриено со бел чаршаф.

(ж) Полицискиот службеник Boonstra

152. Полицискиот службеник Boonstra бил сослушан од страна на детективот и главен началник, Van Duijvenvoorde, на 27 јули 1998 година.

153. Изјавил дека тој и неговиот колега, полицискиот службеник Dekker, не биле свесни дека г. Mohavia Ramsahai бил вооружен. До него и до полицискиот службеник Dekker се обратило младо обоено момче, кое од нив побарало да го следат и започнало да трча. Бидејќи тој и полицискиот службеник Dekker не тргнале веднаш по него, момчето се завртело и со гест побарало да го следат. Тоа ги натерало да претпостават дека се работело за нешто важно и тргнале. Полицискиот службеник Dekker, кој бил поблиску до момчето за разлика од полицискиот службеник Boonstra, разговарал со него. Исто така, полицискиот службеник Dekker бил оној кој дојавил, преку радио врската, за бројот на регистарската табличка и веројатно за бојата на скутерот, како и за точната локација на полициските службеници и правецот во кој се движеле заедно со момчето, но тој не можел да се сети дека полицискиот службеник Dekker дал и опис на крадецот.

154. Откако го изгубиле скутерот од вид, слушнале дојава, преку радио врската дека имало пукање кај зградата Huigenbos. Полициските

ПРЕСУДА: RAMSANAИ и други против ХОЛАНДИЈА

службеници Boonstra и Dekker отишле натаму за да видат дали можеле да помогнат. Не знаејќи дека лицето кое го украдо скутерот било вооружено, тие воопшто не го поврзале пукањето со кражбата.

155. Дури откако заедно со сопственикот на скутерот пристигнале на местото на пукањето, а сопственикот го препознал неговото возило, тие го прашале што точно се случило. Тогаш, од страна на сопственикот на скутерот, им било кажано дека тој бил приморан да го даде скутерот под закана со пиштол. Полицискиот службеник Boonstra му рекол дека тоа требало да го напомене порано. (*"Dat had je wel eens eerder mogen zeggen"*).

156. Полицискиот службеник Dekker, подоцна, му рекол на полицискиот службеник Boonstra дека тој, исто така, не знаел дека крадецот носел оружје и дека бил еднакво револтиран што тоа не му било кажано. И двајцата полициски службеници сметале дека се среќни што не било пукано во нив за време на потрагата.

(з) г. Hoesenі

157. г. Hoesenі бил сослушан од страна на детективот и главен началник, Van Duijvenvoorde, на 31 јули 1998 година. Од него било побарано да даде дополнителна изјава за тоа во кој момент му споменал на полицискиот службеник Dekker за оружјето.

158. г. Hoesenі изјавил дека неговиот скутер бил украден на фестивалот Kwakoe на 19 јули 1998 година, меѓу 21:00 и 22:00 часот навечер. Обоено момче, под закана со пиштол, го принудило да му го даде. Тој го препознал пиштолот на фотографијата број 10 (види подолу опис на фотографиите), како пиштолот со кој му се заканил крадецот. Забележал дека пиштолот бил наполнет и подготвен за пукање. Ова го исплашило и го дал скутерот.

159. Забележувајќи двајца полициски службеници, дотрчал до нив и ги замолил да дојдат со него. Тие не го направиле тоа веднаш, туку откако им дал знак со раката по вторпат. Додека трчале, тој им раскажал за кражбата на скутерот и им ги дал документите за осигурување на скутерот и опис на скутерот и на крадецот.

160. г. Hoesenі им кажал на полициските службеници за оружјето во моментот кога им ги предал документите за осигурувањето.

161. Кога преку полициската радио врска слушнал дека имало пукање, веднаш го поврзал тоа пукање со кражбата на неговиот скутер. Тогаш им кажал на полициските службеници дека крадецот имал со себе мал сребрен пиштол.

(s) г. Chitanie

162. г. Wladimir Mohammed Abzell Ali Chitanie, сослушан од страна на детективот и главен началник, Van Duijvenvoorde, на 3 август 1998 година, бил државен службеник, роден во 1945 година.

163. На 19 јули 1998 година, околу 22:00 часот, во својот автомобил, се возел долж Huntumdreef. На ретровизорот видел обележано полициско

возило, кое возело зад него. Полициското возило ненадејно запрело, по што излегол еден полициски службеник, кој се затрчал во правец на приодот кон зградата Huigenbos. Помислувајќи дека нешто се случило, г. Chitanie решил и самиот да погледне. Го паркирал својот автомобил, излегол и тргнал во правец на приодот каде претходно се упатил полицискиот службеник. Уличните светилки биле вклучени. Било пред стемнување. Според неговата проценка, оддалеченоста од местото каде што бил до влезот на зградата Huigenbos била меѓу седумдесет и пет и сто метри.

164. Видел младо момче на околу дваесет годишна возраст, облечено во темна облека, како излегува од вратата. Не видел дека имало скутер пред вратата. Еден полициски службеник стоел наспроти момчето, на оддалеченост од околу шест метри. Полицискиот службеник го имал насочено својот пиштол кон момчето. Момчето во десната рака држело некој предмет со темна боја, кој г. Chitanie не успеал да го препознае, и го насочил кон полицискиот службеник. Полицискиот службеник, со гест со едната рака, му наредил на момчето да фрли што и да има во неговата рака, истовремено држејќи го момчето на нишан на службениот пиштол, кој го имал во другата рака. Не слушнал што било извикано или кажано поради големата оддалеченост. Тој забележал како момчето се ослободило од неидентификуваниот предмет во неговата десна рака.

165. Додека првиот полициски службеник го држел момчето на нишан, г. Chitanie видел како друг полициски службеник трча кон својот колега, со очигледна намера да му помогне. Вториот полициски службеник го извадил службениот пиштол и го држел во двете раце, на ниво на главата на момчето. Веднаш потоа се слушнал истрел. Истрелот следел откако момчето го фрлило предметот. Развојот на настаните бил доста брз: времето изминато меѓу моментот кога момчето го фрлило предметот и испукувањето на куршумот било само дел од секунда. Момчето, тогаш, се придвижило кон светилникот и паднало.

166. Во тој момент настанала паника. Полицијата пристигнала со возила и мотоцикли. По истрелот, повеќе луѓе му се придружиле на г. Chitanie. Полицијата им наредила да си одат; г. Chitanie прашал еден полициски службеник зошто не била повикана службата за итна медицинска помош. Полицискиот службеник одговорил: „За тоа ќе видиме подоцна.“

167. Откако влегол во зградата Huigenbos и погледнал кон местото на настанот од вториот кат, г. Chitanie ја видел жртвата покриена со бел чаршаф. Не видел пиштол до телото. Слушнал од набљудувачите дека момчето фрлило мобилен телефон, но не го видел тоа.

168. На г. Chitanie му биле потребни шест или седум минути да стигне до вториот кат на зградата. Видел како се поставувале нумерирани маркери и како се правеле фотографии од местото. Се чинело дека ова не требало да го видат присутните луѓе, поради тоа што полициските службеници држеле голем чаршаф над телото и правеле фотографии под него. г. Chitanie мислел дека, во тој момент, можеби момчето сè уште било живо, затоа што слушнал звук на кркореење, како грлото на момчето да било полно со крв.

169. Според проценката на г. Chitanie, времето кое и било потребно на итната медицинска помош да пристигне, било околу триесет минути или повеќе. Видел лице со медицинска опрема како ја прегледува жртвата, како и лице, кое се чини дека бил јавниот обвинител.

170. Според мислењето на г. Chitanie, заканата, каква и да била, исчезнала откако момчето го фрлило предметот. Тој не бил сведок на она што се случило претходно.

(и) Полицискиот службеник Brons

171. На 3 август 1998 година, детективот и главен началник, Van Duijvenvoorde, го соочил полицискиот службеник Brons со изјавата на г. Chitanie, според која, г. Moravia Ramsahai фрлил нешто пред истрелот со фатални последици. Полицискиот службеник Brons го демантирал кажаното во изјавата. Имајќи ја предвид заканата од крадецот, вниманието на полицискиот службеник Brons било насочено кон рацете на крадецот. До моментот кога крадецот го извадил пиштолот, тој немал ништо во нив.

(ј) Полицискиот службеник Dekker

172. На 3 август 1998 година, детективот и главен началник, Van Duijvenvoorde, побарал од полицискиот службеник Dekker дополнителни информации во однос на тоа кога истиот дознал дека кражбата на скутерот се одвивала под закана со пиштол.

173. г. Hoesenі му кажал на полицискиот службеник Dekker дека бил насилно станат од скутерот, но не го спомнал фактот дека било употребено огнено оружје. Оттука, тој и полицискиот службеник Boonstra претпоставиле дека била применета само физичка сила.

174. г. Hoesenі веднаш му ги дал документите за осигурување на скутерот на полицискиот службеник Dekker, истовремено давајќи и опис на крадецот. Полициските службеници Dekker и Boonstra, заедно со г. Hoesenі, тргнале по крадецот. Полицискиот службеник Dekker, потоа, го пријавил претпоставениот правец на движење на крадецот и бројот на регистарската табличка преку неговата двонасочна радио врска.

175. Во ниту еден момент додека трчале, тој не слушнал дека г. Hoesenі рекол дека крадецот бил вооружен. Сепак, забележал дека г. Hoesenі бил исплашен и зборувал со тивок глас. Оттука, било можно г. Hoesenі да го имал напоменато тој факт, но тие да не го слушнале додека трчале.

176. Дури откако било пријавено пукањето, полицискиот службеник Dekker го слушнал г. Hoesenі како вели: „Имаше мал сребрен пиштол“. Се упатиле кон зградата Huigenbos. Полицискиот службеник Dekker тогаш му рекол на г. Hoesenі: „Зошто не ни го кажа ова порано?“, но г. Hoesenі не дал јасен одговор. Се чинело дека бил многу вознемирен.

177. Подоцна, полициските службеници Dekker и Boonstra зборувале за тоа колку имале среќа што не било пукано во нив. Доколку на полицискиот службеник Dekker му било кажано порано дека крадецот употребил пиштол

за да го украде скутерот, тој веднаш би ја пријавил таа информација, пред било што друго да направи. Дополнително, тој и полицискиот службеник Boonstra не би тргнале да го бараат крадецот: фактот што биле задолжени да го надгледуваат фестивалот, сам по себе, значи дека тие не биле вооружени.

(к) Полицискиот службеник Bultstra

178. Детективот и главен началник, Van Duijvenvoorde, го соочил полицискиот службеник Bultstra со изјавата на г. Chitanie на 4 август 1998 година. Полицискиот службеник Bultstra се согласил да биде сослушан, без присуство на неговиот адвокат.

179. Полицискиот службеник Bultstra мислел дека веројатноста била мала г. Chitanie да го паркирал автомобилот и да отишол назад до местото од каде што тврди дека ги посведочил настаните, за толку кратко време. На полицискиот службеник Bultstra му биле потребни речиси десет секунди да ги истрча педесетте метри од местото каде што бил паркиран полицискиот автомобил до г. Moravia Ramsahai и полицискиот службеник Brons.

180. Очигледно, г. Chitanie ја пропуштил борбата со г. Moravia Ramsahai; тоа не било споменато во неговата изјава, иако би било соодветно, со оглед на оддалеченоста меѓу местото каде што г. Chitanie го паркирал својот автомобил и местото на настанот.

181. Не било точно дека полицискиот службеник Brons го држел службениот пиштол во едната рака. Потребни се двете раце за да се држи пиштолот во одбранбен став. Полицискиот службеник Brons гестикулирал, но пред г. Moravia Ramsahai да го извади неговиот пиштол.

182. г. Moravia Ramsahai не држел ништо во рацете, сè дури не го извадил пиштолот. Меѓутоа, тој не нишанел кон полицискиот службеник Bultstra; пиштолот бил насочен кон земјата. Тој го држел в рака цело време. Дефинитивно не фрлил, ниту испуштил нешто од рацете. Пиштолот го испуштил само откако бил застрелан од страна на полицискиот службеник Brons, и тоа дури откако паднал на земјата.

183. Полицискиот службеник Bultstra го држел радио приемникот во левата рака кога излегол од возилото. Го држел во рака се додека не го испуштил. Не се сетил точно кога тоа се случило, но веројатно не подоцна од моментот кога го извадил службениот пиштол, бидејќи во одбранбен став му биле потребни двете раце за да го задржи. Не успеал да се сети дали за време на борбата веќе го имал испуштено приемникот. Сепак, го видел подоцна како лежи на земја, во иста линија со градите на г. Moravia Ramsahai, на околу шеесет сантиметри оддалеченост. Го оставил таму.

184. Амбулантно возило било повикано веднаш, и тоа не еднаш, туку двапати. Полицискиот службеник Bultstra не го видел како доаѓа. Во тој момент, тој и полицискиот службеник Brons биле однесени во полициската станица откако поминале пет до седум минути на местото на настанот.

185. Полицискиот службеник Bultstra слушнал како г. Moravia Ramsahai кркорел пред да почине. Звукот запрел пред тој и полицискиот службеник

ПРЕСУДА: RAMSAHAI и други против ХОЛАНДИЈА

Brons да заминат. На полицискиот службеник Bultstra му се чинело дека белите дробови на г. Moravia Ramsahai се полнеле со крв, но бил немоќен да направи нешто во врска со тоа.

(л) г. Van den Heuvel

186. Детективот и главен началник, Van Duijvenvoorde, решил повторно да го сослуша г. Petrus Van den Heuvel, врз основа на изјавата на г. Chitanie. Тоа било направено на 4 август 1998 година.

187. г. Van den Heuvel повторил дека бил фокусиран на обоеното момче со оружјето. Јасно видел дека обоеното момче држело огнено оружје во десната рака, насочено кон земјата. Другата рака на момчето била празна.

188. г. Van den Heuvel не бил сведок на самото пукање, бидејќи бил засолнат зад гелендерот. Погледнал да види што се случило веднаш по истрелот, неполна секунда подоцна. Не видел дали пиштолот на обоеното момче паднал на земјата. Кога г. Van den Heuvel погледнал, пиштолот веќе бил на земјата, веднаш покрај обоеното момче, како што било прикажано и на фотографијата направена на местото на настанот. Пиштолот, прикажан на друга фотографија, бил многу сличен со оној кој г. Van den Heuvel го видел во раката на обоеното момче.

189. Во однос на останатото, г. Van den Heuvel ја потврдил својата претходна изјава.

(м) Полицискиот службеник Van Dongen

190. Полицискиот службеник Bruin Jan van Dongen бил сослушан од страна на детективот и главен началник, Van Duijvenvoorde, на 4 август 1998 година. Тој управувал со полициски автомобил со полициско куче, долж Huntumdreef. Полицискиот службеник Van Dongen слушнал дека бил украден скутер на фестивалот Квакое и го слушнал описот на скутерот и на крадецот. Тој започнал да го бара крадецот. Не била дадена информација дека кражбата се случила под закана со пиштол.

191. Полицискиот службеник Van Dongen бил претекнат од друго полициско возило. Го препознал возачот, полицискиот службеник Brons. Видел како полициското возило застанало, а сопатникот излегол од него.

192. Тој го паркирал својот автомобил и излегол од него. Притоа, видел како полицискиот службеник Brons излегува од неговото возило. Одејќи кон задниот дел на возилото за да го извади полициското куче, полицискиот службеник Van Dongen слушнал истрел од правец на зградата Huigenbos. Кучето реагираше со голема вознемиреност на звукот. Било потребно да се однесува со посебно внимание кон кучето, бидејќи, во таква вознемиреност, постоела можност да нападне некого.

193. Го сретнал полицискиот службеник Brons и го прашал што точно се случило. Полицискиот службеник Brons одговорил дека кон полицијата бил насочен пиштол и дека полицијата испукала еден куршум, но не го именува полицискиот службеник кој стрелал.

ПРЕСУДА: RAMSAHAI и други против ХОЛАНДИЈА

194. Полицискиот службеник Van Dongen се приближил до жртвата која лежела на земја и застанал на оддалеченост од два метри, поради непредвидливата реакција на кучето. Освен отворањето и затворањето на устата неколку пати, жртвата била неподвижна. Полицискиот службеник Van Dongen не слушнал звук на кркореење.

195. Кога полицискиот службеник Van Dongen пристигнал на местото на настанот, присутни биле само двајца полициски службеници и жртвата. Не видел друго лице во близина. Кучето би реагирало ако некој друг би бил во близина.

(н) г-ѓа Нур

196. г-ѓа Lambertina Helena Nur била сослушана од страна на детективот и главен началник, Van Duijvenvoorde, на 5 август 1998 година. Таа била возач на возилото за итна медицинска помош, кое било испратено да му пружи помош на г. Moravia Ramsahai, откако тој бил застрелан.

197. Во 22:02 часот, екипата за итна медицинска помош добила инструкција да се упати кон зградата Huigenbos, бидејќи некој човек бил застрелан. Амбулантното возило тргнало во 22:14 часот, во рамките на дозволеното време, кое изнесува 15 минути.

198. г-ѓа Nur и другиот член на медицинската екипа, г. Van Andel, ја извадиле носилката, која им била предадена на полициските службеници. г-ѓа Nur и г. Van Andel, потоа, ја извадиле својата опрема и потрчале кон жртвата. До жртвата се наоѓал мал пиштол во сребрена боја, кој таа и г. Van Andel се обиделе да не го допрат при извршувањето на својата работа.

199. г-ѓа Nur не слушнала никакво кркореење или друг звук од жртвата. Му помагала на г. Van Andel, додека тој давал прва помош. Жртвата била поврзана на монитор за следење на срцевата работа. г. Van Andel ги проверил рефлексите на окото со помош на светло насочено во секое око, на што немало никаква реакција, а забележал и отсуство на пулс и дишење. Од добиените информации, г. Van Andel констатирал дека жртвата починала на лице место.

200. г-ѓа Nur и г. Van Andel ја забележале влезната рана од куршумот, која се наоѓала од десната страна на вратот. Не забележале излезна рана.

201. г-ѓа Nur и г. Van Andel, во тој момент, го покриле телото со бел чаршаф. Потоа, одредено време поминале во разговор со полициските службеници. Телото не било преместено од местото каде што било затекнато, кое подоцна било преземено со специјално возило.

(о) г. Van Andel

202. г. Leendert van Andel, медицинско лице, бил вториот член на екипата на итна медицинска помош во возилото управувано од г-ѓа Nur. Детективот и главен началник, Van Duijvenvoorde, го сослушал него на 5 август 1998 година.

ПРЕСУДА: RAMSAHAI и други против ХОЛАНДИЈА

203. Во околу 22:02 часот, добиле инструкција да се упатат кон зградата Huijgenbos, каде некој човек бил застрелан. Им била дадена и насока по која требало да се движат. Тргнале во 22:04 часот. Синото ротационо светло и сирената биле постојано вклучени. На местото на настанот пристигнале во 22:14 часот.

204. Заедно со г-ѓа Нур, брзо истрчале кон жртвата. Полициските службеници ја носеле носилката, а тој и г-ѓа Нур останатата опрема.

205. Еден полициски службеник ги информирал дека момчето било застрелано. Ја видел влезната рана на вратот, но не и евентуалната излезна рана. Имало мал пиштол во близина на жртвата. г. Van Andel не забележал дали имало радио врска на земјата.

206. Жртвата не покажувала знаци на живот. Немало никакво кркореење. г. Van Andel ги проверил неговите витални параметри и забележал отсуство на срцева функција (проверено со монитор за следење на срцевата работа) и реакција на зениците. Ова, во комбинација со раната од огненото оружје, довело г. Van Andel да констатира дека момчето било мртво. По краток разговор со еден од присутните полициски службеници и откако му кажал дека немало повеќе што да се направи, тој и г-ѓа Нур го покриле телото со чаршаф.

207. г. Van Andel и г-ѓа Нур, потоа, се вратиле во амбулантното возило и пријавиле дека биле подготвени за следната задача, во 22:35 часот. Телото, подоцна, било отстрането од местото на настанот.

(п) г. Pel

208. г. John Pel, кој бил сослушан од страна на детективот и главен началник, Van Duijvenvoorde, на 7 август 1998 година, бил полициски форензичар (*technisch rechercheur*). Тој бил на должност вечерта на 19 јули 1998 година. Добил насока да се упати кон зградата Huijgenbos каде имало пукање. Пристигнал таму откако си заминала итната медицинска помош. По пристигнувањето на местото на настанот, тој забележал бел чаршаф врз жртвата и пиштол на земјата.

209. г. Pel и неговиот колега, г. Popping, ги идентификувале доказните предмети и ги обележале со нумерирани маркери пред да пристапат кон фотографирање. Тој, исто така, го прегледал телото на жртвата, пред сè, неговите раце за да утврди дали постоеле евентуални траги од барутни честички (*schotrestbemonstering*). За таа цел, било потребно да се подигне чаршафот со кој телото било покриено.

(р) г-ѓа Jalink

210. г-ѓа Hèlen Milian Jalink била сослушана од страна на детективот и главен началник, Van Duijvenvoorde, на 11 август 1998 година. Таа била тетка по мајчина линија на г. Moravia Ramsahai.

211. Во понеделник, на 20 јули 1998 година, една од тетките на г. Moravia Ramsahai и рекла дека Moravia Ramsahai украде скутер и бил застрелан

поради стореното дело, од страна на полицијата. Истата таа вечер, меѓу 18:00 и 19:00 часот, таа и останатите роднини на починатото лице, одржале заедничка молитва на местото на настанот.

212. За време на таа заедничка молитва, и биле претставени две лица, кои, наводно, биле сведоци на настанот. Тие и рекле дека, поминувајќи со автомобил, виделе паркиран полициски автомобил со отворени врати, при што еден полициски службеник стоел во близина на зградата *Huigenbos*, а друг трчал во таа насока. Тие виделе и младо момче, кое, очигледно, излегувало од приодот на зградата, со рацете кренати нагоре. Не и рекле колку високо му биле кренати рацете, но во секој случај и кажале дека бил со кренати раце. Не споменале никаква борба меѓу момчето и полицискиот службеник. Не споменале ниту дека првиот полициски службеник го држел момчето на нишан на неговиот службен пиштол. Вториот полициски службеник, оној кој дошол трчајќи, пукал во момчето. Не виделе никакво оружје кај момчето; во тоа биле целосно уверени. Виделе како момчето било застрелано и како паднало. Потоа, виделе дека бил покриен со бел чаршаф.

213. Некои од присутните лица споменале мобилен телефон за кој полицијата изјавила дека е пиштол.

214. Двете лица кои рекле дека биле сведоци на пукањето се обиделе да избегнат да дадат изјава кога тоа од нив било побарано од страна на полицијата. Претпочитале да зборуваат со адвокат. За таа цел, бил закажан состанок со г. *Натег*, правен застапник на жалителите во оваа, сега веќе, тековна постапка пред Судот, но тие не се појавиле на истиот. На г-ѓа *Jalink* и било речено дека заминале во Германија.

215. Двете лица за кои станувало збор биле Роми, кои ограничено го владееле холандскиот и германскиот јазик. г-ѓа *Jalink* не знаела зошто тие немале желба за целосна соработка.

(с) г. Chitanie

216. Детективот и главен началник, *Van Duijvenvoorde*, по втор пат, го сослушал г. *Chitanie* на 17 август 1998 година.

217. г. *Chitanie* повторил дека не бил сведок на никаква борба меѓу жртвата и првиот полициски службеник.

218. Прашан за тоа дали видел полициски службеник со куче, одговорил дека не обратил внимание на ништо друго освен на тоа што се случувало онаму каде што се наоѓала жртвата. Сепак, видел полициски службеници со кучиња; не можел да се сети колкумина. Имало и цивили со кучиња. Покрај него не поминал ниту еден полициски службеник со куче, додека тој ги набљудувал настаните од далечина.

219. г. *Chitanie* се сетил дека еден полициски службеник му рекол дека „тие“ – мислејќи на полицијата – ќе решат кога да дојде итната медицинска помош; дека иако жртвата не можела да зборува, „тие“ можеле; и дека имало и други повредени лица кои побегнале.

220. г. Chitanie ги видел Ромите и му било речено дека тие виделе сè. Сепак, тие не можеле да соработуваат бидејќи биле членови на криминална организација.

(г) Жалителите

221. На 7 август 1998 година, детективот и главен началник, Van Duijvenvoorde, ги сослушал и жалителите. Тие изјавиле дека не знаеле дека г. Moravia Ramsahai поседувал пиштол и не можеле ниту да замислат такво нешто. Сепак, според нив, г. Moravia Ramsahai носел со себе мобилен телефон, кој не бил пронајден. Третиот жалител му кажал на детективот и главен началник Van Duijvenvoorde дека слушал за двајцата Роми кои биле сведоци на пукањето, кои не сакале да дадат информации поради тоа што незаконски престојувале во Холандија.

4. Аутопсија и токсиколошко испитување

222. На телото на г. Moravia Ramsahai била извршена аутопсија на 20 јули 1998 година, од страна на патологот од Лабораторијата за судска медицина (*Laboratorium voor Gerechtelijke Pathologie*) во Rijswijk. Патологот изготвил детален извештај, според кој, г. Moravia Ramsahai бил погоден со еден куршум во пределот на вратот. Куршумот ги повредил главните крвни садови и органи, вклучувајќи ги и брахиоцефалната (неименувана) артерија и вена, како и десното белодробно крило. Овие повреди довеле до смртен исход во случајот на г. Moravia Ramsahai.

223. Според извештајот од токсиколошкото испитување (со датум од 23 декември 1998 година), примерокот од крвта земен од телото на г. Moravia Ramsahai содржел 0.85 mg алкохол на еден литар, примерокот од урина содржел 1.51 mg/литар, очната водичка од левото око содржела 1.53 mg/литар, а од десното око содржела 1.55 mg/литар. Првичното сомневање кое постоело за присуство на амфетамини во примерокот од урина не можело да биде потврдено со натамошните тестирања. Други супстанции пронајдени во примерокот од урината вклучувале и псилоцин (алкалоидно соединение кое се наоѓа во одредени видови на халуциногени печурки – печурки од родот *Psilocybe*, колоквијално познати како „магични печурки“). Концентрацијата на псилоцин во крвта била премногу ниска за да може да се утврди со точност.

224. Според состојбата на истражното досие, кон извештајот од аутопсијата не биле приложени скици или фотографии.

5. Други истражни мерки

225. На 29 јули 1998 година, детективот и главен началник, Van Duijvenvoorde, во телефонски разговор, побарал информација од страна на Холандскиот кралски метеоролошки институт, во врска со временските услови вечерта на 19 јули. Му била дадена следната информација:

ПРЕСУДА: RAMSAHAI и други против ХОЛАНДИЈА

„Топол ден и вечер; одредена облачност
21:45 Зајдисонце
22:00 Самрак
22:30 Мрак“

226. На 30 јули 1998 година, детективот и главен началник, Van Duijvenvoorde, ја сослушал дванаесет годишната г-ца Sangeeta Edwina Pamela Mungra. Таа ја потврдила изјавата која претходно им ја дала на припадниците на мобилната единица за специјални операции, вечерта на 19 јули. Додала дека погледнала надвор откако го слушнала истрелот. г. Moravia Ramsahai веќе лежел на земјата. Не ги видела убаво полициските службеници. Се вратила горе, погледнала накратко од седмиот кат и потоа влегла внатре.

227. Детективот и главен началник, Van Duijvenvoorde, се вратил на местото на инцидентот со г-ѓа Rijssel и г-ѓа Lieveld, и со г. Chitanie и неговата сопруга, откако зел изјави од секој од нив, соодветно. Тие му покажале каде стоеле, а детективот и главен началник Van Duijvenvoorde ја измерил оддалеченоста до светилникот каде лежел г. Moravia Ramsahai. Таа изнесувала околу педесет и осум метри во случајот на г. и г-ѓа Chitanie.

228. Детективот и главен началник, Van Duijvenvoorde, исто така, се вратил на местото на настанот со полицискиот службеник Bultstra, кој му го покажал местото каде мислел дека полицискиот службеник Brons го паркирал возилото. Истото било на оддалеченост од околу четириесет и осум метри од светилникот. Побарал од полицискиот службеник Bultstra да ја претрча оддалеченоста, мерејќи со штоперица. Му биле потребни 9,4 секунди. Детективот и главен началник, Van Duijvenvoorde, во својот извештај истакнал дека оддалеченоста од местото каде што било паркирано возилото била измерена вечерта кога се случил инцидентот и изнесувала педесет и шест метри.

6. Останати полициски белешки

229. Постариот детектив Jacob Cornelis Peter Schultz, полициски службеник во полициската станица Flierbosdreef, официјално го презел телото од местото каде што било пронајдено, во 22:02 часот, и привремено го идентификувал како г. Moravia Ramsahai, врз основа на документите за идентификација, пронајдени во неговата облека. Според службената белешка, исто така, изготвена од страна на постариот детектив Schultz, телото и било покажано на г-ѓа Ruth Helen Versteeg-Tewari, мајка на г. Moravia Ramsahai, и на г. Carlitto Marciano Farook Alihusain, негов братучед, на 20 јули 1998 година, во 14:15 часот. И двајцата го препознале телото и го идентификувале како Moravia Ramsahai.

230. Извештајот, изготвен од страна на форензичарите (*technisch rechercheurs*), John Pel и Jan Popping, дал опис на активностите преземени по инцидентот со цел да се обезбедат информации и докази на местото на пукањето. Во истиот била наведена и местополбата на телото. До телото на жртвата, полициските службеници Pel и Popping пронашле пиштол марка

ПРЕСУДА: RAMSANAИ и други против ХОЛАНДИЈА

Veretta 950 B со калибар 6.35 mm, откочен. Исто така пронашле и испразнет шаржер. Скутерот го пронашле на приодот од влезот. Веднаш до влезот имало скалила, однадвор затворени со високи прозорци. На еден од тие прозорци била забележана дупка од куршум. Под дупката од куршумот, на земјата бил пронајден и куршум. На скалилата не биле пронајдени траги од одбиени куршуми. Поради тоа, било невозможно да се определи точната траекторија на куршумот. Кон оваа службена белешка биле приложени дваесет и девет фотографии, чии црно-бели копии биле вклучени и во судското досие.

231. На 4 август 1998 година, полицискиот главен началник, Ronald Groenewegen, од полицијата на Амстердам/Амстеланд, изготвил белешка со опис на настаните на кои самиот бил сведок. Вечерта на 19 јули 1998 година, главниот началник Groenewegen бил во униформа, задолжен за деташираните полициски службеници надлежни за надгледување на фестивалот Kwakoe. Во 21:55 часот, на својата радио врска, слушнал дека двајца полициски службеници биле во потрага по крадец, кој украде скутер. Од другите пораки, заклучил дека и други полициски службеници биле вклучени во потрагата, меѓу кои и полициските службеници Brons и Bultstra, со полициско возило. Околу 22:00 часот, главниот началник Groenewegen слушнал дека полициските службеници Brons и Bultstra го бркале крацедот во правец на зградата Huigenbos. Кратко потоа, слушнал дека дошло до пукање и дека била повикана итна медицинска помош. Главниот началник Groenewegen веднаш се упатил кон зградата Huigenbos. Откако пристигнал на местото, забележал човек како лежел на земјата, ранет во вратот. Исто така, забележал и пиштол во сребрена боја на земјата, на околу еден метар оддалеченост од нозете на човекот. Забележал и полициска радио врска на земјата, на околу еден метар растојание од телото, во линија на колковите. Амбулантното возило пристигнало во 22:20 часот, а екипата излегла со носилка. Малку подоцна, некој му ја дал во раце на главниот началник Groenewegen радио врска, информирајќи го дека врска била на полицискиот службеник Bultstra. Главниот началник Groenewegen тогаш сфатил дека се работело за радио врска која претходно ја видел на земја.

232. Досието содржело службена белешка за заплена на тонски запис од полициската комуникација преку двонасочната радио врска, вечерта на 19 јули 1998 година, и транскрипт од истата таа комуникација. Според транскриптитот, полицискиот службеник Dekker ја пријавил кражбата на скутерот, давајќи опис на скутерот и на краецот. На ваквата пријава одговориле непознат полициски службеник на мотоцикл и полицискиот службеник Bultstra. Преку радио врска, полицискиот службеник Bultstra јавил дека забележал скутер кој одговарал на дадениот опис. Полицискиот службеник кој дојавил дека пукал од своето оружје и кој побарал да биде испратена итна медицинска помош, според белешката, бил полицискиот службеник Brons.

233. Во друга службена белешка било истакнато дека видео-снимките направени од системот за видео надзор на ресторанот Бургер кинг на

Leidseplein, кратко време пред самото пукање, прикажувале несоодветно однесување од страна на г. Moravia Ramsahai.

234. Останатите службени белешки, изготвени од страна на полициските службеници, дале опис на личните предмети пронајдени на телото на г. Moravia Ramsahai – облека, накит, содржина на џебовите – и предавањето на предметите на неговите најблиски роднини, како и враќањето на скутерот во сопственост на Vinodkumar Hoeseni, кој му бил одземен од страна на г. Moravia Ramsahai, како и отворањето на привремен регистар на документи за случајот.

235. Досието, исто така, содржело и отпечатен примерок на резултатите од обуката за користење на огнено оружје која ја поминал полицискиот службеник Brons годината пред 19 јули 1998 година. Во документот било наведено дека, во текот на наведениот период, полицискиот службеник Brons поминал 390 вежби, со просечен резултат на погодоци од 88,80%, а последен пат учествувал на обука на 10 јули 1998 година.

236. Досието не содржело белешка за какво било испитување на службените пиштоли на полициските службеници Brons и Vultstra во соодветниот период, ниту за искористениот шаржер и куршумот пронајден на местото на инцидентот.

Б. Постапка поведена по иницијатива на жалителите

237. На 11 септември 1998 година, јавниот обвинител се обратил, во писмена форма, до родителите на г. Moravia Ramsahai, информирајќи ги дека донела заклучок, според кој, пукањето било чин на самоодбрана, па оттука не може да биде покренат обвинителен акт против полицискиот службеник Brons. На 23 септември 1998 година, г. Hamer писмено се обратил до јавниот обвинител, најавувајќи му ја намерата на третиот жалител да побара судски налог за покренување на кривично обвинение против полицискиот службеник Brons.

238. На жалителите им бил овозможен пристап до истражното досие. На 2 октомври 1998 година, тие поднеле барање за издавање на таков налог до Апелациониот суд во Амстердам (*gerechtshof*), во вид на приговор, поради непокрнувањето на кривично обвинение (член 12 од Законот за кривична постапка (*Wetboek van Strafvordering*), види подолу). Барањето било потпишано од страна на г. Hamer, како правен застапник на жалителите, и од страна на секој од жалителите, поединечно. Тие изјавиле дека расположливите информации не воделе до заклучок дека пукањето во г. Moravia Ramsahai, од страна на полицискиот службеник Brons, било доволно оправдано. Исто така, тие истакнале дека одредени клучни делови од истрагата, по пукањето, биле изведени од страна на полицијата на Амстердам/Амстеланд, односно, од непосредните колеги на полицискиот службеник Brons, врз таа основа, тврдејќи дека истрагата не била „ефикасна“ и „независна“. Останатите приговори се однесувале на сослушувањето на полициските службеници Brons и Vultstra, дури неколку дена по настанот, како и фактот што не биле сослушани сите полициски

службеници кои пристигнале на местото на настанот по пукањето, во врска со она што претходно било кажано од страна на полициските службеници Brons и Bultstra, не била утврдена точната траекторија на куршумот (што според жалителите било можно да се направи), не биле обезбедени примероци од траги од барутни честички на рацете на полициските службеници Brons и Bultstra, не била извршена реконструкција на настанот, како и тоа дека не биле приложени скици или фотографии во извештајот од аутопсијата, кои би дале приказ на влезната и излезната рана од куршумот. Била спомената и изјавата на полицискиот комесар Van Riessen, како што била пренесена во весникот *De Telegraaf*, во смисла на тоа дека тој немало да дозволи независна истрага, а бил споменат и фактот дека главниот јавен обвинител (*hoofdofficier van justitie*) на Амстердам ја задржал одговорноста за истрагата и за каква било одлука во однос на покренувањето на обвинителен акт.

239. На 8 јануари 1999 година, вршителот на должност државен јавен обвинител (*plaatsvervangend procureur-generaal*) до Апелациониот суд во Амстердам го доставил своето мислење, имено, одговор на приговорот на жалителите во врска со непокрнувањето на обвинителен акт против полицискиот службеник Brons. Според него, од расположливите докази, било доволно јасно дека полицискиот службеник Brons настапил во самоодбрана, но и дека јавниот обвинител De Vries, кој донел одлука да не покрене обвинение, не бил, во никој случај, пристрасен. Иако можеби некои претпочитале одлуката за непокрнување на обвинителен акт да биде донесена од страна на официјално тело, кое ни било во никаков контакт со полицијата на Амстердам, тоа не е желба која судовите мора да ја земат предвид. Оттука, приговорот на жалителите од 2 октомври 1998 година бил отфрлен како неоснован.

240. На 23 февруари 1999 година, г. Намег, информиран за датумот на кој требало да се одржи сослушувањето во врска со разгледувањето на гореспоменатиот приговор на жалителите, се обратил писмено до Апелациониот суд, со барање сослушувањето да биде јавно.

241. Истиот ден, г. Намег се обратил писмено и до вршителот на должност главен обвинител во Апелациониот суд, со забелешка дека секретаријатот на судот не му доставил копии од комплетното досие и побарал ваквата грешка да биде исправена. Слично барање упатил и до претседателот на Апелациониот суд.

242. Секретарот на Апелациониот суд одговорил на 24 февруари 1999 година, истакнувајќи дека прашањето за кое требало да се одлучува било дали да се одржи јавна расправа; во такви околности би било соодветно на учесниците во расправата да им биде овозможен пристап до досието, но, поради внимателност, барањето за копии било одбиено. Со посебно писмо на истиот датум, секретарот го информирал г. Намег дека споменатата расправа немало да биде јавна, но дека г. Намег можел да го покрене прашањето, доколку сакал, на самата расправа.

243. Вршителот на должност главен обвинител одговорил, на 25 февруари 1999 година, дека тој не бил апелационо тело надлежно за

преиспитување на одлуките на секретарот на Апелациониот суд во врска со задржувањето на одредени документи. Во секој случај, на г. Намег му било овозможено да ги види сите расположливи документи.

244. Во согласност со член 12 од Законот за кривична постапка, приговорот на жалителите бил разгледан на затворена расправа, од страна на „делегиран судија“ (*raadsheer-commissaris*), на 1 март 1999 година. г. Намег изнел голем број на усни предлози во име на жалителите.

245. На 19 март 1999 година, со согласност дадена од страна на правобранителот надлежен за овој случај, г. Намег писмено се обратил до судијата, претседавач на Советот на Апелациониот суд, кој бил задолжен да го разгледа приговорот на жалителите во врска со непокренувањето на кривично обвинение, повикувајќи се на наводна неусогласеност на изјавите на полициските службеници Brons и Bultstra и изјавите на останатите полициски службеници, како што било објавено во соопштението за јавност, што, според неговото мислење, претставувало основа за натамошна кривична истрага.

246. На 26 април 1999 година, Апелациониот суд го одбил приговорот на жалителите во врска со одлуката на јавниот обвинител да не покрене кривично обвинение. Во образложението, била изразена поддршка на одлуката на делегираниот судија да не се одржи јавна расправа. Судот согледал дека, врз основа на важечките правни прописи, не било во рамките на овластувањата на правосудството да бидат изготвени закони, доколку една расправа, чија цел е да се донесе одлука дали одредено лице треба да биде сослушано јавно, и самата е отворена за јавноста. Дотолку повеќе што со тоа би се поништила самата цел на важечките правни прописи.

247. Во однос на основаноста на случајот, Апелациониот суд бил уверен дека постапките на полицискиот службеник Brons биле во насока на спречување на смртна закана со огнено оружје и биле во рамките на легитимната самоодбрана. Ваквите заклучоци, судот ги засновал врз изјавите на полициските службеници Brons и Bultstra и на г. Van den Heuvel. Додал дека, доколку имало повеќе време, би било можно да се избегне нанесувањето на фатална повреда; како и да е, околностите барале итна реакција, како што подоцна било утврдено од фактот дека пиштолот на г. Moravia Ramsahai бил наполнет и подготвен за пукање. Овој заклучок бил поткрепен со информацијата дека, претходно истиот ден, тој украде возило под закана со пиштол и го користел пиштолот за закана во најмалку уште една прилика, како и со подоцнежните наоди на траги од алкохол и активни состојки од халуциногени печурки во телото на г. Moravia Ramsahai. Изјавите на останатите сведоци биле или очигледно неточни (како што бил случајот со г. Chitanie и г-ѓа Rijssel), или нерелевантни, или пак немале материјално влијание врз заклучоците изведени од страна на овој суд.

248. Иако Апелациониот суд се согласил со забелешката на жалителите дека реконструкција на настанот би била пожелна, сепак не нашол никаква основа која би покажала дека расположливите докази биле несовесно истражени. Ниту фактот наведен од страна на жалителите, дека, ним и на

ПРЕСУДА: RAMSANAИ и други против ХОЛАНДИЈА

нивниот застапник, не им бил дозволен пристап до одредени документи, не навел на поинаков заклучок.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО

A. Кривична постапка

249. Во времето на настаните кои се предмет на оваа жалба, соодветните одредби од Законот за кривична постапка се дадени подолу, како што следи.

Член 12

„1. Ако извршителот на кривично дело не е кривично гонет, или ако кривичната постапка не се доведе до крај, тогаш кое било лице со непосреден интерес [*rechtstreeks belanghebbende*] има право да поднесе писмен приговор до надлежниот Апелационен суд во чие подрачје е донесена одлуката за непокренување на кривична постапка или за недоведување на кривичната постапка до крај.

...”

Член 12г

„1. Апелациониот суд е должен да не донесе одлука додека не ја сослуша изјавата на подносителот на приговорот, или барем додека не го повика подносителот на приговорот на соодветен начин...”

Член 12д

„1. Апелациониот суд има право да го повика лицето чие кривично гонење се бара, со цел да му даде можност да се изјасни во врска со барањето наведено во приговорот и неговата основаност. Кон судската покана мора да биде приложена или копија од приговорот, или наводи за фактите врз кои приговорот е заснован.

2. Налогот определен со член 12з не смее да биде издаден се додека лицето чие кривично гонење се бара не биде сослушано од страна на Апелациониот суд, или барем додека тоа лице не биде повикано на соодветен начин.”

Член 12ѓ

„1. Подносителот на приговорот и лицето чие што кривично гонење се бара имаат право на помош пред судскиот совет. Имаат право на застапник...”

2. Претседателот на Апелациониот суд е должен да им дозволи...на подносителот на приговорот и на лицето чие што кривично гонење се бара, како и на нивните адвокати или ополномоштени застапници [*gemachtigden*], да го прегледаат досието за случајот доколку има соодветно барање за тоа. Разгледувањето на досието се одвива на начин утврден од страна на претседателот. Претседателот има право, по сопствена одлука или на барање на главниот обвинител, да не дозволи увид во одредени документи во интерес на приватноста, истрагата, кривичното гонење или врз основа на значаен општествен интерес.”

ПРЕСУДА: RAMSANAИ и други против ХОЛАНДИЈА

Член 12е

„Лицето чие кривично гонење се бара не е обврзано да одговара на прашањата кои му се поставуваат пред судскиот совет. За ваквата можност, лицето мора да биде известно пред почетокот на расправата и тој факт мора да биде прибележен во службениот записник.“

Член 12з

„1. Доколку приговорот е во рамките на надлежноста на Апелациониот суд, подносителот може да биде прифатен [*de klager ontvankelijk is*], и доколку Апелациониот суд одлучи дека требало да се започне со кривично гонење или дека кривичното гонење требало да се доведе до крај, Апелациониот суд е должен да издаде налог за покренување на обвинение или продолжување на кривичното гонење во врска со фактите на кои се однесува приговорот.

2. Апелациониот суд има, исто така, право да одбие издавање на таков налог поради причини од јавен интерес.

3. Налогот може, исто така, да го содржи и правецот [*lasf*] во кој јавниот обвинител е должен да го насочи барањето наведено во член 181 или член 237 став 3 [односно, барање до истражниот судија [*rechter-commissaris*] да отпочне или да продолжи со претходна судска истрага [*gerechtelijk vooronderzoek*]] или лицето чие кривично гонење се бара да биде повикано на главна расправа. Првиот од споменатите налози може да биде издаден од страна на Апелациониот суд доколку јавниот обвинител веќе го има известно лицето чие што кривично гонење се бара во врска со одлуката да се прекине претходната судска истрага или ако рокот пропишан со член 237 став 3 е веќе истечен.

4. Во сите други случаи Апелациониот суд е должен...да го отфрли приговорот.“

Член 24

„1. Сите одлуки донесени од страна на судскиот совет мора да имаат образложение. Доколку е пропишана јавна расправа, сите такви одлуки мора да бидат изречени јавно.

...

4. Освен ако не е поинаку утврдено, за одлуките мора да бидат веднаш информирани осомниченото лице и останатите учесници во постапката.“

Б. Јавно обвинителство

1. Закон за (организација на) правосудството

250. Во време на настаните кои се предмет на оваа жалба, соодветните одредби од Законот за (организација на) правосудството (*Wet op de rechterlijke organisatie*) се дадени подолу, како што следи.

Член 4

„Јавното обвинителство има исклучива надлежност за примена на законите, за гонење на извршителите на сите видови кривични дела и за обезбедување на извршувањето на сите кривични пресуди...“

ПРЕСУДА: RAMSANAИ и други против ХОЛАНДИЈА

Член 5

“Службениците во јавното обвинителство се должни да ги исполнуваат налозите, кои во вршењето на нивната должност, а во име на Кралицата, им ги издава надлежниот орган.”

Член 5а

“... Јавните обвинители и замениците јавни обвинители, при вршењето на својата должност, одговараат пред началникот на јавното обвинителство [*parquet*] во кое ја вршат должноста.”

2. Закон за кривична постапка

251. Соодветните одредби од Законот за кривична постапка се дадени подолу, како што следи.

Член 140

„1. Главниот обвинител во Апелациониот суд е должен, во областа на надлежност на Апелациониот суд во кој е поставен, да обезбеди соодветна истрага за кривичните дела за кои се надлежни регионалните судови [*arrondissementsrechtbanken*] или окружните судови [*kantongerechten*]...”

2. За таа цел, истиот е надлежен да издава налози на началниците на јавните обвинителства при регионалните судови.”

Член 148

„1. На јавниот обвинител му се доверуваат истраги за кривични дела за кои е надлежен регионалниот суд во кој е поставен и за окружните судови во рамките на надлежноста на регионалниот суд, како и истрага за кривични дела за кои надлежност може да имаат други регионални судови или окружни судови.

2. За таа цел е должен да издава налози на други лица на кои им е доверена [таквата] истрага. ...”

В. Надлежност врз активностите на полицијата

252. Релевантните делови од Законот за полиција од 1993 година (*Politiewet*), се како што следи.

Член 12

„1. Кога полиција дејствува, во одредена општина, во насока на одржување на јавниот ред и мир и, притоа, извршува должност на помагање на граѓаните [*hulpverleningstaak*], тогаш полицијата е подредена на претседателот на општината (градоначалникот).

2. Во тој случај, претседателот на општината е овластен да и дава упатства на полицијата во вршењето на должностите наведени во претходниот став.”

ПРЕСУДА: RAMSANAИ и други против ХОЛАНДИЈА

Член 13

„1. Кога полицијата дејствува во насока на одржување на правниот поредок преку спроведување на кривичните закони, или извршува задачи во насока на спроведување на правдата, тогаш полицијата е подредена на јавниот обвинител.

2. Во тој случај, јавниот обвинител е овластен да и дава упатства на полицијата во вршењето на должностите наведени во претходниот став.”

Г. Инструменти со кои се регулира примената на сила од страна на полицијата

1. Закон за полиција од 1993 година

253. Член 8 став 1 од Законот за полиција од 1993 година гласи како што следи:

“Полициски службеник, кој е поставен да извршува полициски задачи, има право да примени сила при законито вршење на својата должност кога истата е оправдана со намерата и целта на нејзината примена, имајќи ги, исто така, предвид опасностите од таквата примена на сила, и кога дадената цел не може да се постигне на друг начин. Доколку е можно, на примената на сила треба да и претходи предупредување.”

2. Правилник за служба од 1994 година

254. Во времето кога се случил настанот, делови од Правилникот за служба на полицијата, на Кралската воена полиција и на службениците со посебни истражни овластувања (*Ambstinctructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewone opsporingsambtenaar*) гласеле како што следи:

Дел 7

„1. Примена на огнено оружје, освен оружје подобно за автоматски оган или прецизен оган со висок дострел, се дозволува само:

(а) при апсење на лице кое се заканува со примена на огнено оружје [*vuurwapengevaarlijk persoon*];

(б) при апсење на лице кое се обидува да избегне, или избегнало апсење или приведување пред надлежен законски орган [*die zich aan zijn aanhouding of voorgeleiding tracht te onttrekken of heeft onttrokken*] и за кое постои сомневање дека извршило или е веќе осудено за сторено тешко кривично дело [*ernstig misdrijf*] што дополнително треба да се смета за сериозно нарушување на правниот поредок.

3. Во случаите наведени во точките (а) и (б) од став 1, огненото оружје не треба да се примени доколку е познат идентитетот на лицето кое треба да биде уапсено и доколку разумно може да се претпостави дека одложувањето на неговото апсење нема да го загрози правниот поредок на начин кој би можел да се смета за неприфатлив. ...”

Дел 12

„1. Пред самата примена на огнено оружје, освен оружје подобно за автоматски оган или прецизен оган со висок дострел, полицискиот службеник е должен да даде предупредување, гласно или на друг начин кој е невозможно да биде погрешно сфатен, дека ќе биде отворен оган доколку наредбата не биде исполнета без одлагање. Таквото предупредување кое, доколку е потребно, може да биде заменето со предупредувачки истрел, а може да изостане единствено ако така налагаат околностите.

2. Предупредувачкиот истрел може да биде истрелан единствено на начин со кој, во најголема можна мера, ќе се избегне загрозување на лица или имот.“

3. Правилник за примена на огнено оружје од страна на полициските службеници од 1994 година

255. Додека се на должност, униформираните припадници на холандската полиција можат да бидат вооружени со полуавтоматски пиштол. Од припадниците на полицијата се бара да одржуваат ниво на стручност во примената на нивното огнено оружје; во спротивно нема да им биде дозволено да носат огнено оружје.

Д. Инструменти за регулирање на работата на Националниот оддел за внатрешни кривични истраги

1. Закон за полиција од 1993 година

256. Во член 43 од Законот за полиција е наведено следново:

„1. Во однос на задачите определени од министерот за правда, по консултација со министерот за внатрешни работи, главниот обвинител ... ги има на располагање ... полициските службеници од посебното одделение [*bijzondere ambtenaren van politie*].

2. Министерот за правда е одговорен за управување со полициските службеници споменати во претходниот став. Овие полициски службеници се ... именувани, унапредени, суспендирани и отпуштени од работното место од страна на министерот за правда.“

2. Правила со кои се регулира организацијата на оперативните оддели на Јавното обвинителство

257. Во согласност со правилото 1 од Правилникот за регулирање на организацијата на оперативните оддели на Јавното обвинителство (*Organisatieregeling dienstonderdelen Openbaar Ministerie*), Националниот оддел за кривични истраги (*Rijksrecherche*) претставува државна служба за која примарната колективна одговорност ја имаат главните обвинители при апелационите судови. Со секојдневната работа на службата управува директор, кој поднесува извештаи до главните обвинители (Правило 3).

Ѓ. Развој на настаните во домашната постапка по донесувањето на пресудата на судскиот совет

1. Пратенички прашања

258. Пресудата на судскиот совет била проследена со голем медиумски интерес во Холандија. На 23 ноември 2005 година, двајца пратеници во Долниот дом на Парламентот (*Tweede Kamer*), г. P. Straub и г. A. Wolfsen, побарале министерот за правда да се произнесе во врска со пресудата на судскиот совет и во врска со потребата да се измени домашното законодавство и судската пракса, како резултат на одлуката.

259. Одговорот на Министерот за правда бил доставен до Парламентот на 16 декември 2005 година (*Tweede Kamer der Staten-Generaal, Aanhangsel van de Handelingen* – Долен дом на Парламентот, Прилог кон парламентарниот записник - 2005-06, бр. 567, стр. 1209-10). Во продолжение следуваат извадоци од истиот:

„2. Важно е да се истакне дека не станува збор за материјална повреда на член 2 од Конвенцијата; Судот, едногласно, одлучи дека полицискиот службеник постапил во самоодбрана. Судот донесе заклучок дека постои процесна повреда на член 2 од Конвенцијата во однос на две прашања: (премногу задоцнето вклучување на Националниот оддел за кривични истраги во истрагата, и фактот дека одлуката донесена во согласност со член 12 од Законот за кривична постапка, според која не било потребно да се покрене кривично обвинение против овој полициски службеник не била [изречена] јавно. Што се однесува до ангажирањето на Националниот оддел за кривични истраги, треба да се напоменат неколку работи. Судот не го критикува ставот на Националниот оддел за кривични истраги кон полицијата како таков; изречно донесе заклучок дека тој став бил во склад со независноста која се бара според член 2 од Конвенцијата. Меѓутоа, во овој случај, истрагата во врска со пукањето, во првите 15 часа по настанот, била спроведена од страна на полициски службеници од истата полициска управа каде што работел полицискиот службеник кој го истрелал смртоносниот куршум. Дури потоа, надлежноста за истрагата ја презел Националниот оддел за кривични истраги. Судот донесе заклучок дека (независниот) Националниот оддел за кривични истраги предочна се вклучил во истрагата за дадениот случај. Од одлуката на Апелациониот суд во Амстердам, од 23 јуни 2004 година, за случајот *Mercatorplein* (необјавен), системот за дежурнање на Националниот оддел за кривични истраги бил унапреден [*aangescherpt*], така што неговите службеници можеле порано да се појават на местото на настанот. Националниот оддел за кривични истраги бил, оттогаш, во можност да се појави на местото на настанот во просек за час до час и половина по приемот на известувањето за настанот. Значи, сега веќе не е можно да се донесе заклучок дека применливите постапки во Холандија, во врска со случаи на пукање со фатален исход во кои учествувале припадници на полицијата, не се во согласност со Конвенцијата. Мое мислење е дека структурни измени на постојните постапки не се потребни. Сепак, корисно би било постапката да се допрецизира во некои делови, особено во врска со ангажманот на Националниот оддел за кривични истраги. За таа цел, Колегиумот на главни обвинители [*College van procureurs-generaal*] потребно е да изготви ново „Упатство за начинот на кој треба да се постапува во случај на примена на сила од страна на полициските службеници“ [*Aanwijzing handwijze bij geweldsaanwending (politie) ambtenaar*, во натамошниот текст „Упатство“], за да се замени [претходното упатство]. Ова Упатство треба изречно да предвиди дека Националниот оддел за кривични истраги треба да биде

ПРЕСУДА: RAMSANAИ и други против ХОЛАНДИЈА

веднаш [*terstond*] известен, во случаи кога дошло до примена на сила од страна на полициските службеници, а дежурниот службеник од Националниот оддел за кривични истраги да се упати кон местото на настанот во најкраток можен рок. До неговото пристигнување, локалната полициска единица е должна единствено да ја замрзне состојбата, со тоа што, на пример, ќе го обезбеди местото на настанот. Сепак, локалната полиција, во основа, не треба да спроведува истражни мерки. Се очекува ова Упатство да стапи на сила во почетокот на наредната година.

3. Во одлуката, како што е предвидено во член 12 од Законот за кривична постапка, интересот на подносителот на приговорот за јавност е спротивен на интересот за тајност на лицето чие кривично гонење се бара. Појдовна точка, засега, е дека во текот на фазата во која, во иднина претстои донесување на одлука за тоа дали одредено лице ќе биде кривично гонето или не, интересот на тоа лице за тајност мора да преовлада над интересот на подносителот на приговорот за јавност. Имајќи предвид дека одлуката, во согласност со член 12 од Законот за кривична постапка, не се однесува на „кривично обвинение“ во смисла на член 6 од Конвенцијата, од тој член не произлегува неопходност за јавност на таквите одлуки. Во соодветната пресуда на Европскиот суд за човекови права, барањето за јавност произлегува од член 2 од Конвенцијата. Ставот на Судот е дека одлуката требало да биде изнесена во јавност, имајќи ја предвид сериозноста на случајот и фактот дека се однесува на лице со јавни овластувања. Пресудата не може да се изврши без дополнување на член 12 од Законот за кривична постапка.

Во моментот, сè уште, се разгледува прашањето дали да биде поднесено барање за упатување пред Големиот судски совет, во согласност со член 43 од Конвенцијата. Известување во врска со исходот на ваквото барање може да се очекува во почетокот на наредната година.

4. Судот донесе заклучок дека позицијата на јавното обвинителство во однос на полицијата е доволно независна. Фактот дека јавниот обвинител зависи од полицијата во однос на обезбедувањето на податоци и поддршка не влијае на ваквиот заклучок. Судот дополнително истакна дека постапките на надлежниот обвинител подлежат на независен надзор од страна на судовите. Во овој случај, јавниот обвинител, одговорен за овој конкретен случај, бил јавен обвинител со посебни одговорности за областа во рамките на која биле извршувани работите од страна на полициската станица *Flierbosdreef*, во која бил вработен и засегнатиот полициски службеник. Се согласувам со ставот на судот дека е непожелно (од гледна точка на независност) јавниот обвинител да одржува блиски врски со округот на кој му припаѓаат полициските службеници. Во таа смисла, се повикувам на споменатото Упатство на Колегиумот на главни обвинители. Тоа Упатство предвидува дека, во случаите како што е овој, истрагата во никој случај не може да ја води обвинител кој одржува блиски врски со округот на кој му припаѓаат полициските службеници, како што е на пример, окружниот јавен обвинител. Исто така, напоменувам дека Советодавниот одбор за примена на огнено оружје од страна на полициските службеници [*Adviescommissie Politieel Vuurwapengebruik*] дава совети за постапката која треба да следи по примената на огнено оружје од страна на полицијата, во која дошло до истрели, кога истрагата реално била спроведена од страна на Националниот оддел за кривични истраги. Главниот јавен обвинител е обврзан да ја достави одлуката, која има намера да ја донесе, до Советодавниот одбор. На тој начин, во таквите случаи се воведува еден вид на „второ мислење“.

2. Упатство за начинот на кој треба да се постапува во случај на примена на сила од страна на (полициските) службеници

260. Новото Упатство изготвено од страна на Колегиумот на главни обвинители, кое министерот го најави за почетокот на 2006 година, беше, всушност, објавено на 26 јули 2006 година (Службен весник – *Staatscourant* – 2006, бр. 143). Колегиумот на главни обвинители претставува највисоко раководно тело на јавното обвинителство и, преку својот претседавач, одговара пред Министерот за правда.

261. Во едно објаснување стои дека Упатството е предвидено, меѓу другото, како продолжение на пресудата на Советот во случајот *Ramsahai u други*, со цел подобро да се разјаснат истражните задачи на Националниот оддел за кривични истраги и на локалните полициски единици.

262. Упатството се однесува не само на полициските службеници, туку и на останатите државни службеници со полициски овластувања, вклучувајќи ја и Кралската воена полиција (*Koninklijke marechaussee*) и припадниците на воените сили кои извршуваат полициски должности. Истото се применува во случаи на употреба на огнено оружје со повреди или смртен исход и во други случаи кога примената на огненото оружје довела до смрт или тешки повреди.

263. Во случај на инцидент за кој се применува Упатството, истрагата ја води Националниот оддел за кривични истраги. Регионалната полиција е должна веднаш да го извести Одделот за настанатиот инцидент. Дежурниот службеник на Националниот оддел за кривични истраги е должен да се упати кон местото на настанот во најкраток можен рок. Должност на локалната полиција е да ги преземе сите неопходни неодложни мерки, како што е обезбедување на местото на настанот, грижа за повредените и набележување на имињата на сведоците; локалната полиција не смее да спроведува никакви истражни дејствија освен до онаа мера до која нивното учество е неизбежно.

264. Истрагите кои не можат да бидат спроведени од страна на Националниот оддел за кривични истраги самостојно, се спроведени во соработка со Бирото за внатрешни истраги (*Bureau Interne Onderzoeken*) на засегнатиот полициски регион, или припадниците на соседната полициска управа. Ако е потребна примена на посебни технички истражни мерки, за истите, потребно е да се побара помош од форензички експерти од друг полициски регион.

265. Се претпоставува дека полицискиот службеник кој, нужно, применил сила во вршењето на должноста, обично има право да се повика на оправданост на постапката, врз основа на наредба од претпоставениот или во самоодбрана. Полицискиот службеник, во таква позиција, не се смета за осомничен за кривично дело, освен ако од самиот почеток не е јасно дека постои разумно сомнение во врска со тоа; тој треба да биде сослушан како сведок, иако, со предупредување, дека не е обврзан да се инкриминира самиот себе.

ПРЕСУДА: RAMSAHAI и други против ХОЛАНДИЈА

266. Главниот јавен обвинител, кој ја има крајната одговорност за истрагата и за одлуката дали да се покрене кривично обвинение или не, е должен да осигура дека истрагата, во никој случај, нема да биде надгледувана од страна на јавниот обвинител кој има блиски врски со полициската единица на која и припаѓа некој од полициските службеници кои учествувале во случајот; треба да се избегне каков било показател дека постои недостиг на независност.

267. Ако, во текот на актот на насилство, било применето огнено оружје, пред да одлучи дали да поднесе или да не поднесе кривично обвинение, главниот јавен обвинител е должен да ја достави одлуката која има намера да ја донесе, заедно со соодветната документација во врска со случајот, до советодавниот одбор за примена на огнено оружје од страна на полициските службеници, кој е должен да донесе, и да ја проследи, советодавната одлука во рок од седум работни дена.

ВО ОДНОС НА ПРАВОТО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 2 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

268. Член 2 од Конвенцијата го предвидува следново:

„1. Правото на живот на секое лице е заштитено со закон. Никој не смее намерно да биде лишен од живот, освен при извршување на судска пресуда со кое лицето е прогласено за виновно за сторено кривично дело, за кое со закон е предвидена ваква казна.

2. Лишувањето од живот нема да се смета за спротивно на овој член (чл. 2), ако настанало како последица на примена на сила, која не била повеќе отколку што била апсолутно неопходна:

(а) во одбрана на било кое лице од незаконско насилство;

(б) за да се изврши законско лишување од слобода или за да се спречи бегство на лицето кое е притворено во согласност со законот;

(с) при законска акција за задушување на бунт или востание.”

269. Жалителите покренале неколку приговори во согласност со член 2 од Конвенцијата.

270. Како прво, жалителите тврделе дека смртта на г. Moravia Ramsahai не била апсолутно нужна според ниту една од причините наведени во став 2 на споменатиот член. Како второ, изнеле став дека постоеле низа недостатоци во поглед на истрагата која била спроведена по смртта на г. Moravia Ramsahai. Поточно, тие го тврделе следново:

(а) истрагата не може да се смета за „независна“ поради тоа што суштински делови од истата биле извршени од страна на службеници од полициската управа Амстердам/Амстеланд, односно управата во која биле вработени полициските службеници Brons и Bultstra;

ПРЕСУДА: RAMSANAИ и други против ХОЛАНДИЈА

(б) по првичната потрага на сведоци, од врата до врата во зградата *Huigenbos*, ништо друго не било направено за да се најдат граѓани-сведоци, при што некои биле и одбиени;

(в) полициските службеници *Brons* и *Bultstra* биле сослушани првпат дури неколку дена по смртоносното пукање, во текот на кој период имале време да разговараат за инцидентот со други лица и меѓусебно;

(г) неколку форензички постапки, кои се вообичаено очекувани во случаи како што е овој, не биле спроведени: не бил направен обид да се утврди точната траекторија на куршумот (што според жалителите било сосема изводливо), рацете на полициските службеници *Brons* и *Bultstra* не биле прегледани за утврдување на присуство на барутни честички, во истражното досие не била вклучена никаква белешка во врска со прегледот на службениот пиштол и муницијата на полицискиот службеник *Brons* или во врска со прегледот на чаурата од испуканиот куршум, ниту пак била направена реконструкција на инцидентот;

(д) одбивањето на полицискиот комесар *Van Riessen* да соработува во каква било натамошна истрага, претставува доказ за субјективната пристрасност на истата;

(е) Националниот оддел за кривични истраги не може да се смета за непристрасен, имајќи предвид дека, во тоа време, одделот бил одговорен пред локалниот главен обвинител, кој, исто така, бил одговорен и за локалното јавно обвинителство и за локалната полиција;

(ж) полициските службеници *Brons* и *Bultstra* имале само еден правен застапник, што било спротивно на вообичаената пракса во Холандија;

(з) одлуката да не се покрене кривично обвинение против полицискиот службеник *Brons* била донесена од страна на јавниот обвинител од Амстердам, кој бил одговорен за работата на полицијата во станицата *Flierbosdreef*, и кој зависел од службениците вработени во истата станица, во поглед на обезбедување на помош и податоци.

271. Жалителите изјавиле жалби, во согласност со член 2 и член 6 од Конвенцијата, дека истрагата не била независна и ефикасна. Ги доставиле следните забелешки во однос на постапувањето на Апелациониот суд:

(а) расправата не била јавна, ниту одлуката била изречена во јавност;

(б) не им била дадена можност да извршат увид во одредени документи, вклучувајќи го и службениот извештај на јавниот обвинител, иако истиот бил на располагање на вршителот на должност главен јавен обвинител при Апелациониот суд, како и на самиот суд;

(в) барањата, полициските службеници *Brons* и *Bultstra* да бидат сослушани во јавност, да се овозможи увид во службеното досие на полицискиот службеник *Brons* (како и во можните приговори во врска со неговата работа), како и да се изврши реконструкција на настанот со полициските службеници *Brons* и *Bultstra*, не биле прифатени;

(г) Апелациониот суд не извршил никаква сопствена независна истрага, туку се повикал на податоците добиени од страна на полициската управа Амстердам/Амстеланд и Националниот оддел за кривични истраги;

ПРЕСУДА: RAMSAHAI и други против ХОЛАНДИЈА

(д) расправата била одржана пред само еден судија, додека одлуката била донесена од страна на тројца судии;

(f) колку што им било познато на жалителите, не бил изготвен никаков службен записник од расправата пред Апелациониот суд, што е спротивно на законот.

272. Владата негира дека постои каква било повреда на член 2 од Конвенцијата.

A. Смртта на г. Moravia Ramsahai

1. Утврдување на фактите

273. При проценувањето на доказите, Судот го примени стандардното начело за утврдување на „постоење на разумно сомневање“. Меѓутоа, таков доказ може да произлезе од истовременото постоење на доволно силни, јасни и складни заклучоци или слични непобитни фактички претпоставки (види ги, меѓу другото, случаите *Salman против Турција* [GC], бр. 21986/93, § 100, ECHR 2000-VII, и *Кипар против Турција* [GC], бр. 25781/94, §§ 112-13, ECHR 2001-IV).

274. Советот ги утврди фактите околу смртта на г. Moravia Ramsahai на следниов начин (§§ 356-71 од пресудата на Советот):

„356. Потребно е судот да ги утврди фактите во врска со смртта на г. Moravia Ramsahai.

357. Судот го има предвид супсидијарниот карактер на својата улога и признава дека мора да биде внимателен при преземањето на улогата на првостепен суд, кога тоа не е неизбежно направено поради околностите на еден конкретен случај. Сепак, кога се изнесуваат заклучоци во врска со член 2 од Конвенцијата, Судот мора темелно да го испита случајот, дури и ако одредени домашни постапки и истраги биле веќе спроведени (види го случајот *Aktaş против Турција*, бр. 24351/94, § 271, 24 април 2003 година).

358. Без да ги доведе во прашање своите заклучоци во врска со член 2 од Конвенцијата, во поглед на постапката, Судот истакна дека службената истрага на соодветните настани за кои станувало збор, која била спроведена, судејќи по сè, била темелна, и дека наодите биле детално набележани. Истрагата се состоела од сослушување на полициските службеници кои учествувале во инцидентот, голем број на граѓани-сведоци, вклучувајќи и одредени лица кои биле доведени да сведочат во корист на жалителите, како и прибирање на форензички докази. Своето испитување на случајот, Судот го заснова на фактичките податоци извлечени од поднесените службени документи, како што е парафразирано погоре, и ако е потребно, со дополнителни податоци од други извори.

359. Доказниот материјал покажува дека, пред да настрада, г. Moravia Ramsahai, во два наврати, се однесувал заканувачки, со употреба на пиштол. Првиот таков инцидент се случил во расторанот Бургер кинг на Leidseplein, кога г. Moravia Ramsahai вперил пиштол во г-ѓа Najima Boujedaine. Вториот инцидент се случил на местото каде се одвивал фестивалот Kwakoe, кога, под закана со пиштол, го натерал г. Vinodkumar Hoeseni да му го предаде својот скутер.

ПРЕСУДА: RAMSAHAÏ и други против ХОЛАНДИЈА

360. Кражбата на скутерот г. Hoeseni ја пријавил кај првите полициски службеници кои ги забележал, имено, кај полициските службеници Dekker и Boonstra, кои биле со задача да надгледуваат и не биле вооружени. Потоа, тие тројца тргнале во потрага по крадецот. Сепак, скутерот бил премногу брз за да можат да го стигнат. Полициските службеници, потоа, преку радио врска, ја пријавиле кражбата во локалната полициска станица, давајќи опис на крадецот и на скутерот, и го дојавиле правецот на движење на крадецот. Дежурниот полициски службеник ваднаш им наредил на сите расположливи полициски службеници да тргнат во потрага по крадецот.

361. Подоцна, полициските службеници Dekker и Boonstra изјавиле дека г. Hoeseni дури отпосле им кажал дека г. Moravia Ramsahai имал со себе пиштол; да знаеле, имајќи предвид дека и самите не биле вооружени, не би тргнале по него и, секако, би ги информирале колегите. г. Hoeseni, од друга страна, изјавил дека тој всушност го споменал пиштолот, но дека полициските службеници не го слушнале. Без оглед дали тврдењето на г. Hoeseni било точно или не, Судот смета дека полициските службеници Dekker и Boonstra не го слушнале даденото предупредување дека г. Moravia Ramsahai бил вооружен.

362. Од сите полициски службеници кои биле во близина на местото на настанот, први кои биле во состојба да одговорат на повикот биле полициските службеници Brons и Bultstra, кои биле во патрола во населбата Bijlmermeer, во обележано полициско возило. И двајцата го здогледале г. Moravia Ramsahai како го возел скутерот во правец на зградата Huigenbos и се упатиле по него.

363. Полициските службеници Brons и Bultstra забележале како г. Moravia Ramsahai, со скутерот, влегол во влезот на зградата Huigenbos. Полицискиот службеник Brons, возачот, го паркирал автомобилот. За тоа време, полицискиот службеник Bultstra излегол и се затрчал кон влезот. Во раката ја држел полициската радио врска.

364. г. Moravia Ramsahai се однесувал непослушно и се противел на апсењето. Се обидел да побегне. Полицискиот службеник Bultstra се обидел да го фати. Дошло до кратка борба, а г. Moravia Ramsahai успеал да се отргне. На оддалеченост од само неколку метри од полицискиот службеник Bultstra, г. Moravia Ramsahai зазел заканувачки став и го извадил својот пиштол.

365. Судот ги зема со резерва изјавите на граѓаните-сведоци, според кои г. Moravia Ramsahai не бил вооружен. Овие лица ги набљудувале случувањата од значителна оддалеченост и под слаба светлина. Имено, овие изјави не биле во согласност со подоцнежното пронаоѓање на пиштолот, при што доказите наведуваат на заклучок дека г. Moravia Ramsahai извадил пиштол кој соодветствувал на описот кој го дале други две лица пред инцидентот со смртен исход, како и со изјавата на г. Van den Heuvel, кој следел дел од случувањата одблизу.

366. Откако го видел пиштолот на г. Moravia Ramsahai, чувствувајќи се загрозен, полицискиот службеник Bultstra ја испуштил од рака или ја фрлил радио врската, го извлекол службениот пиштол и гласно, најмалку еднаш, му наредил на г. Moravia Ramsahai да го фрли неговиот пиштол. г. Moravia Ramsahai, потоа, го вперил својот пиштол кон земјата, на начин на кој полицискиот службеник Bultstra сметал дека е заканувачки, и се обидел да се оддалечи.

367. За тоа време, полицискиот службеник Brons го паркирал и го заклучил автомобилот и притрчал да му помогне на полицискиот службеник Bultstra. Видел дека г. Moravia Ramsahai држи пиштол во раката; и покрај фактот што полицискиот

ПРЕСУДА: RAMSAHAİ и други против ХОЛАНДИЈА

службеник Bultstra го држел на нишан, а и покрај наредбата да го фрли неговиот пиштол, тој не го сторил тоа.

368. Пиштолот кој го имал г. Moravia Ramsahai кај себе бил откочен и наполнет со пет куршуми, од кои еден бил во лежиштето, подготвен за истрел.

369. Како полицискиот службеник Brons, така и полицискиот службеник Bultstra видел дека г. Moravia Ramsahai се завртел и ја кренал раката со која го држел пиштолот. Полицискиот службеник Brons забележал како г. Moravia Ramsahai го насочил пиштолот во негов правец. Во тој момент, го извлекол својот службен пиштол – што до тогаш не било така – и испукал еден куршум.

370. Полицискиот службеник Brons не пукал со намера да убие; дури не ни нишанел кон некој одреден дел од телото на г. Moravia Ramsahai. Неговата намера била да стави крај на опасната ситуација.

371. Куршумот испукал од страна на полицискиот службеник Brons ја погодил брахиоцефалната артерија на г. Moravia Ramsahai, артерија која се двои од аортата и која испорачува една половина од крвта која доаѓа во мозокот, како и главната вратна вена. г. Moravia Ramsahai изгубил свест по неколку секунди, и искрварил до смрт, по неколку минути.”

275. Како што може да се види од натамошниот текст, Судот има резерва во поглед на независноста и квалитетот на истрагата во врска со смртта на г. Moravia Ramsahai. Особено била забележлива неусогласеноста меѓу изјавите на полициските службеници Brons и Bultstra, при што и двајцата изјавиле дека смртоносниот куршум бил испукал од страна на полицискиот службеник Brons, и изјавите на полициските службеници Braam и Van Daal, задолжени за следење на радио комуникацијата, кои дале изјава дека слушнале како полицискиот службеник Bultstra дојавил дека тој пукал и побарал итна медицинска помош (види став 27 и став 30 погоре). Понатаму, почетните фази на истрагата биле спроведени од страна на колеги на полициските службеници Brons и Bultstra од полициската управа во Амстердам/Амстеланд.

276. Сепак, утврдувањето на фактите од страна на Советот не било сериозно оспорено: Владата не доставила свое мислење за истото, а жалителите биле задоволни со воопштеното повикување на нивните изјави пред Советот во врска со фактите, без притоа да посочат на недоследности во заклучоците на Советот, или пак, да понудат поинаква верзија на случувањата.

277. Описот на однесувањето на г. Moravia Ramsahai даден од страна на полициските службеници Brons и Bultstra бил на иста линија со познатите факти за извлекувањето на пиштолот од страна на г. Moravia Ramsahai во ресторанот Бургер кинг на Leidseplein (види ја изјавата на г-ѓа Boujedaine погоре, став 75 и став 76) и за користењето на истиот со цел да го заплаши г. De Getrouwe (види ја неговата изјава погоре, во став 84) и да го украде скутерот на г. Hoesenі (види ги неговите изјави погоре, во став 31 и став 158, како и изјавата на г-ѓа Bhondoe, во став 34 погоре). Тоа било, исто така, во согласност со изјавите на сведокот г. Van den Heuvel (види став 37, 38 и 93 погоре).

278. Имајќи го предвид горенаведеното, Судот не гледа никаква причина да бидат доведени во прашање изјавите на полициските службеници Brons и Bultstra. Судот прифати дека полицискиот службеник Bultstra ја испуштил радио врската од својата рака за да може да го извлече службениот пиштол. Било многу веројатно дека полициските службеници Braam и Van Daal не го слушнале податокот дека, всушност, полицискиот службеник Brons побарал итна медицинска помош. Фактот дека, до попладнето наредниот ден, истрагата била водена од страна на полициската управа Амстердам/Амстеланд е разгледан посебно подолу.

279. Во вакви околности, имајќи ги предвид ставовите на страните во поглед на утврдувањето на фактите од страна на советот, Судот го разгледа случајот врз основа на тие факти.

2. Пресуда на Советот

280. Советот донел заклучок дека полициските службеници Brons и Bultstra не биле свесни, воопшто, дека г. Moravia Ramsahai бил вооружен, така што не постоела причина тие да веруваат дека нивната задача би била нешто повеќе од обично апсење.

281. Советот, исто така, донел заклучок дека полицискиот службеник Bultstra го извлекол својот службен пиштол дури откако г. Moravia Ramsahai го извлекол неговиот пиштол, и дека полицискиот службеник Bultstra го извлекол својот службен пиштол и пукал дури откако г. Moravia Ramsahai, давајќи отпор на сосема јасните предупредувања да го предаде неговото оружје, почнал да го крева пиштолот и да го насочува кон него.

282. Утврдувајќи ги на тој начин фактите, Советот не бил во состојба да донесе заклучок дека полициските службеници Brons и Bultstra биле должни да побараат дополнителни информации или засилување. Понатаму, бил донесен заклучок дека примената на смртоносна сила не ја надминала мерката за „апсолутна нужност“ при апсењето на г. Moravia Ramsahai и за заштита на животите на полициските службеници Brons и Bultstra, и, оттука, истрелот кон г. Moravia Ramsahai од страна на полицискиот службеник Brons не претставува повреда на член 2 од Конвенцијата.

3. Поднесоци на страните

(а) На жалителите

283. Според ставот на жалителите, дури и ако се претпостави дека насилството против г. Moravia Ramsahai било последица на намерата да се спроведе „законско апсење“, полициските службеници Brons и Bultstra постапиле без соодветен план. Истите не успеале да побараат релевантни податоци, дополнителни упатства и засилување, при што, било што од претходно наведеното би можело да ја намали опасноста по нивните животи, во најмала можна мера.

(б) На Владата

284. Владата се повика на заклучоците на Апелациониот суд во Амстердам, кој донел заклучок дека г. Moravia Ramsahai го довел во опасност животот на полицискиот службеник Brons со смртоносно оружје, имено, откочен пиштол со куршум во цевката, така што самиот ја предизвикал ситуацијата во која примената на сила, дури и смртоносна, станала не помалку од апсолутно неопходна.

285. Владата, исто така, истакна дека биле преземени неопходните мерки за минимизирање на опасноста по живот, како и дека полициските службеници не постапиле несовесно. Имајќи предвид што се случило, ставот на Владата бил дека не е пригодно да се разгледуваат добрите или лошите аспекти на можните алтернативни постапки.

4. Оценка на Судот

286. Судот повтори дека исклучоците, наведени во став 2 на член 2 од Конвенцијата, укажуваат на тоа дека таа одредба се однесува и на намерно лишување од живот, но не исклучиво на тоа. Текстот на член 2 од Конвенцијата, читан во целост, укажува на тоа дека став 2 не се однесува првенствено на случаи во кои е дозволено намерно лишување од живот на поединец, туку опишува ситуации во кои е дозволена „примена на сила“ која може, дури и без намера, да резултира со лишување од живот. Меѓутоа, примената на сила не смее да биде повеќе од „апсолутно неопходна“ за да се оствари една од целите наведени во точка (а), (б) или (в) (види го случајот *Oğur против Турција* [GC], бр. 21594/93, § 78, ECHR 1999-III).

287. Во таа смисла, примената на поимот „апсолутно неопходна“ во член 2 став 2 укажува на тоа дека мора да се примени построг критериум за утврдување на неопходноста кога се одлучува за тоа дали постапката на државата е „неопходно во едно демократско општество“, во согласност со вториот став од членовите од 8 до 10 од Конвенцијата. Особено е важно, силата која е применета, да биде строго пропорционална со остварувањето на целите наведени во точка (а), (б) и (в) на член 2 од Конвенцијата (ibid.).

288. Судот веќе одлучи да ја прифати проценката на Советот во врска со фактите околу смртта на г. Moravia Ramsahai, која не била сериозно оспорена (види ги ставовите од 276 до 279 погоре). Следствено на тоа, Судот не може да најде ништо погрешно во заклучокот на Советот, според кој, смртоносниот истрел, испукан од страна на полицискиот службеник Brons, не бил „ништо повеќе од апсолутно неопходен“, при што овој поим се толкува во согласност со член 2 од Конвенцијата.

289. Оттука, Судот е уверен дека убиството на г. Moravia Ramsahai не претставува повреда на член 2 од Конвенцијата.

Б. Истрага по инцидентот

1. Пресуда на Советот

(а) Ефикасност на истрагата

290. Советот не дошол до заклучок дека домашните власти одбиле да ги сослушаат сведоците или не успеале да пронајдат сведоци кои можеби би понудиле точни и релевантни информации за истражното досие, како што било наведено од страна на жалителите.

291. Советот се согласил со жалителите дека одредени истражни мерки, за кои не биле приложени никакви извештаи во истражното досие, како на пример, во поглед на утврдувањето на точната траекторија на куршумот; испитувањето за утврдување на присуство на барутни честички на рацете на полициските службеници; испитувањето на пиштолот кој бил употребен, муницијата и чаурата од испуканиот куршум; како и реконструкција на настанот, кои вообичаено се преземаат во истрагите на случаи кои вклучуваат лишување од живот со примена на огнено оружје. Меѓутоа, во овој конкретен случај, никогаш не постоело никакво сомнение во врска со идентитетот на осомниченото лице, а околностите на настанот можеле да бидат утврдени и без споменатите истражни дејствија; оттука, следува дека непреземањето на таквите дејствија не влијаело негативно на ефикасноста на целокупната истрага.

292. Советот се согласил дека било можно, и потребно, изјавите на полициските службеници Brons и Bultstra да бидат земено порано, со цел истите да бидат споредени една со друга, а потоа и споредени со форензичките наоди, доколку се покаже таква потреба. И покрај тоа, не било можно да се донесе заклучок дека полициските службеници Brons и Bultstra се договориле меѓусебно и со колегите да го попречат нормалниот тек на истрагата.

293. Советот донел заклучок дека не постои повреда на член 2 на Конвенцијата, од гледна точка на ефикасноста на истрагата.

(б) Независност на истрагата

294. Советот се согласил дека Националниот оддел за кривични истраги, како државен орган со сопствена командна линија, кој одговара пред највисоката обвинителна власт во државата, т.е. колективно пред главните обвинители, бил доволно независен во согласност со потребите наведени во член 2 од Конвенцијата.

295. Сепак, Советот донел заклучок дека клучните делови на истрагата биле спроведени од страна на истата единица, во согласност со нејзината командна линија, на која и припаѓале полициските службеници Brons и Bultstra – Полициската управа Амстердам/Амстеланд. Советот, исто така, истакнал дека полициската управа Амстердам/Амстеланд извршила и други истражни дејствија, по налог на Националниот оддел за кривични истраги.

296. Имајќи го ова предвид, заедно со фактот дека дури ни надзорот од страна на независно тело не би бил доволен за да се обезбеди целосна независност на истрагата, Советот донел заклучок дека постои повреда на член 2 на Конвенцијата, од гледна точка на постапката.

(в) Вклученост на жалителите

297. Советот увидел дека достапноста или објавувањето на полициските извештаи и истражниот материјал може да опфати и чувствителни прашања во врска со можните штетни последици по поединците или по другите истраги. Оттука, не може да се смета за автоматско барањето, според член 2 од Конвенцијата, роднините да бидат редовно информирани за текот на истрагата. Исто така, од истражните органи не може да се бара да излезат во пресрет на секое барање на роднините во врска со истрагата. Во секој случај, Советот донел заклучок дека истрагата во врска со смртта на г. Mогavia Ramshai била доволно ефикасна.

298. Советот не утврдил дека на жалителите им бил целосно одбиен увидот во одредени документи.

299. Следствено на тоа, Советот смета дека на жалителите им бил овозможен пристап до истражните податоци до онаа мера до која за нив било можно непречено да учествуваат во постапката за оспорување на одлуката, според која, против полицискиот службеник Brons, не било потребно да се покрене обвинителен акт.

(г) Постапка пред Апелациониот суд

300. Советот смета дека постапката пред Апелациониот суд не мора да вклучи и јавна расправа. Советот се согласи со Владата дека лицето за кое е одлучено дека не треба да му се суди, треба да биде заштитено од непријатности, со цел од тоа да не се направи спектакл за јавноста.

301. Фактот дека одлуката на Апелациониот суд не била изречена јавно е нешто сосема друго. Во случаите во кои е одлучено дека, лице со јавни овластувања, од чии раце друго лице било лишено од живот, не треба да подлежи на кривично гонење, според мислењето на Советот, член 2 бара таквата одлука да биде предмет на контрола од страна на јавноста.

(д) Улогата на јавниот обвинител

302. Советот изрази загриженост во поглед на назначувањето на јавниот обвинител, кој бил поврзан со полициската станица во која работеле полициските службеници Brons и Bultstra, за спроведување на надзорот над истрагата околу пукањето. И во таков случај, Советот смета дека мерата на независност на јавниот обвинител, разгледувана заедно со можноста жалителите да побараат преиспитување на одлуката за отстапување од кривично гонење донесена од страна на Апелациониот суд, ги задоволува барањата на член 2 од Конвенцијата.

2. Поднесоци на страните

(а) На жалителите

303. Жалителите, во основа, го повторија ставот кој тие го застапуваа пред Советот.

304. Според ставот на жалителите, повредата на процесните барања на член 2 од Конвенцијата се состои во одбивањето на Апелациониот суд да ги разгледа изјавите на другите лица, освен изјавите на полициските службеници Brons и Bultstra, како и на г. Van den Heuvel. г. Van den Heuvel дури не го ни видел самиот истрел. Другите сведоци, исто така, не ни сведочеле, посебно г-ѓа Lieveeld, г-ѓа Rijssel, г. Chitanie и г. Van Rij, и покрај барањето на жалителите тие да бидат сослушани пред Апелациониот суд, а нивните изјави не биле земено предвид.

305. Одредени истражни мерки, кои би биле вообичаено очекувани во случај како што е овој, не биле спроведени, вклучувајќи го и испитувањето за утврдување на присуството на траги од барутни честички на рацете на полициските службеници и на други места, реконструкцијата на настанот и утврдувањето на траекторијата на куршумот. Исто така, недостигале и скици или фотографии направени за време на аутопсијата, од кои би се добил приказ на влезната и излезната рана од куршумот.

306. Голем дел од истрагата, вклучувајќи и некои истражни мерки кои не било можно да се повторат подоцна, биле спроведени од страна на полициски службеници кои, не само што припаѓале на истата полициска управа на која и припаѓале и полициските службеници Brons и Bultstra, имено, на управата Амстердам/Амстеланд, туку и на истата полициска станица Flierbosdreef, што значи дека припаѓале на истата командна линија. Според мислењето на жалителите, уште повеќе за жалење е и фактот што полициските службеници кои се појавиле на местото на настанот ги одбиле сведоците, г-ѓа Rijssel и г-ѓа Lieveeld, а можеби и други лица чии имиња не биле ниту набележани. Било потребно жалителите и нивниот правен застапник да ги пронајдат тие лица подоцна.

307. Што се однесува до Националниот оддел за кривични истраги, жалителите, пред Големиот судски совет, прифатиле дека Одделот бил подреден на највисокиот орган на обвинителството и не го покренале прашањето во врска со неговата независност во поглед на полициската управа Амстердам/Амстеланд. Сепак, истрагата на Националниот оддел за кривични истраги не била спроведена под надзор на обвинителен орган независен од полициската управа Амстердам/Амстеланд. Таа била спроведена под надзор на јавната обвинителка De Vries, чиј однос кон полициската управа Амстердам/Амстеланд тешко дека можел да се смета за независен.

308. Навистина, Националниот оддел за кривични истраги ги сослушал полициските службеници Brons и Bultstra. Сепак, тоа било направено доста време по убиството и откако полициските службеници Brons и Bultstra имале можност да го разгледаат случајот заедно со останатите, вклучувајќи

го и полицискиот комесар Van Riessen. Покрај тоа, на полициските службеници Brons и Bultstra им било дозволено да продолжат да ја извршуваат нивната должност додека истрагата сè уште траела и додека сè уште се прибирале важни податоци во нивната станица Flierbosdreef.

309. Во текот на целокупното времетраење на истрагата, на жалителите не им бил дозволен увид или пристап до досието за случајот, и покрај барањата од нивниот правен застапник. Таквата ситуација продолжила и откако јавната обвинителка одлучила да не покрене кривично обвинение. Дотолку повеќе што прифатила да се сретне со жалителите дури откако ги известила за својата одлука.

310. Жалителите не биле вклучени во постапката пред Апелациониот суд доволно за нивните интереси да бидат заштитени. Разумните барања, вклучувајќи го и барањето за копии од одредени документи од досието за овој конкретен случај и за одредени истражни мерки, биле одбиени. Според мислењето на жалителите, воопшто не било јасно зошто постапката не можела да биде јавна.

(б) На Владата

311. Ставот на Владата бил дека член 2 од Конвенцијата не содржи никаква непосредна обврска за спроведување на ефикасна и независна истрага по лишување од живот на едно лице од страна на државен службеник, во смисла на тоа дека процесните стандарди треба да бидат разгледани одвоено од околностите на таквата смрт.

312. Во секој случај, заклучокот на Советот дека смртта на г. Moravia Ramsahai не претставува повреда на член 2 од Конвенцијата, врз основа на наодите од полициската истрага, укажува дека истрагата не била со толку многу недостатоци за да не ги исполни процесните стандарди наведени во споменатиот член.

313. Истрагата по смртта на г. Moravia Ramsahai била совесна и сеопфатна. Локалната полиција веднаш ги обезбедила сите докази на местото на настанот и ги прибрала сите потребни податоци. Пресудата на Советот, со која се утврдува повреда на член 2 од Конвенцијата, поради тоа што истражните мерки биле спроведени од страна на локалната полиција, го превидела клучното значење на прибирањето докази веднаш по настанот. Доколку локалната полиција била принудена да чека и да не прави ништо сè до доаѓањето на Националниот оддел за кривични истраги, тоа би можело да резултира со губење на важни податоци: сведоците би можеле да заминат пред да бидат набележани нивните имиња, а материјалните траги би можеле да исчезнат поради метеоролошките услови или едноставно поради минувањето на луѓето во нивна близина.

314. Поради тоа што, во најголем број од случаите, локалната полиција може да пристигне на местото на настанот пред пристигнувањето на Националниот оддел за кривични истраги, сосема вообичаена пракса е локалната полиција да ги прибере расположливите докази, а истрагата да му ја предаде на Националниот оддел веднаш штом пристигнат службените

ПРЕСУДА: RAMSAHAI и други против ХОЛАНДИЈА

лица од овој Оддел, кои, потоа, треба да ги преземат сите натамошни неопходни мерки.

315. Вистина е дека Националниот оддел за кривични истраги ги искористил извештаите во врска со истрагата кои биле изготвени од страна на локалната полиција, во која бил вработен и полицискиот службеник Brons. Меѓутоа, Националниот оддел за кривични истраги спровел низа дополнителни обемни истражни мерки и ги повторил дејствијата на локалната полиција до онаа мера до која тоа било потребно и целисходно.

316. Вистина е дека жалбените постапки во согласност со член 12 од Законот за кривична постапка не биле јавни. Владата објасни дека тоа било така со цел лицата за кои обвинителството можеби нема намера да покрене обвинение, имено лица за кои е сосема можно да не заслужуваат кривичен прогон, или кои можеби се лажно обвинети, да ги заштити од јавна осуда. Имајќи ја предвид, пред сè, презумпцијата на невиност, разумно е, при урамнотежувањето на интересот на лицето кое бара друго лице да биде кривично гонето и лицето за кое е покренат кривичен прогон, да преовлада интересот на лицето за кое е покренат кривичен прогон.

317. Ова начело може, исто така, да се примени во случаи во кои се вклучени јавни службеници. Законски пропишаната обврска да биде објавен исходот од постапката, според член 12 од Законот за кривична постапка, во случаите кога се работи за државен службеник, тоа би можело да биде на штета на нивната натамошна оперативност.

318. Барањето за јавност е исполнето, во задоволителна мера, со учеството на подносителите на приговорот во постапката, и можноста подносителите да се обратат на јавноста во врска со случајот, како што и постапиле жалителите.

319. Вистина е, исто така, дека не била извршена реконструкција на настанот, и дека не бил изготвен балистички извештај, но тоа не било потребно. Било утврдено дека куршумот кој довел до смрт кај г. Mervia Ramshai бил испукан од службениот пиштол на полицискиот службеник Brons; полицискиот службеник Brons, во ниту еден наврат, не оспорил дека тој го испукал куршумот. Неспроведувањето на реконструкција на настанот и недоставувањето на балистички извештај не го спречиле Апелациониот суд да донесе пресуда дека полицискиот службеник Brons пукал во лицето во самоодбрана.

320. Очигледно е дека поминале два дена пред полициските службеници Brons и Vultstra да бидат сослушани. Тоа било резултат на одлуката тие да бидат сослушани дури откако ќе бидат прибрани форензичките докази и првите изјави од сведоците. Доколку се сметало за потребно, полициските службеници можеле да бидат соочени со сведоците и сослушани на уште поефикасен начин. Во секој случај, не постоела причина да се верува дека полициските службеници Brons и Vultstra сакале да избегнат сослушување или да побегнат.

3. Оценка на Судот

(а) Применливи начела

321. Судот ги наведе следниве применливи начела (види го случајот *Nachova и други против Бугарија* [GC], бр. 43577/98 и 43579/98, §§ 110 и 112-13, ECHR 2005-VII, повикувањата на судската пракса се изоставени):

„110. Обврската за заштита на правото на живот врз основа на член 2 од Конвенцијата, а во врска со член 1 од Конвенцијата, како и општите обврски на државата да ги „гарантира на секое лице, во рамките на своите надлежности, правата и слободите утврдени ... во Конвенцијата“, подразбира и обврска за спроведување на формална и ефикасна истрага во врска со смртта на секое лице која настанала како резултат на примена на сила (...). Целта на истрагата е да се обезбеди ефикасна примена на домашните закони, кои го штитат правото на живот и, во случаи кога се инволвирани државни службеници или органи, да се осигура дека истите сносат одговорност за смртта која настанала во рамките на нивната одговорност...

112. За да биде ефикасна истрагата во однос на пријавата дека службени лица лишиле некого од живот, лицата кои се надлежни за спроведување на истрагата мора да бидат независни и непристрасни во својата работа, како според законите, така и во пракса...

113. Истрагата мора, исто така, да биде ефикасна и во смисла на тоа дека мора да доведе до утврдување на тоа дали примената на сила била оправдана во дадените околности, како и до идентификување и казнување на одговорните лица (...). Надлежните органи се должни да ги преземат сите расположливи мерки за прибирање на докази во врска со споменатиот инцидент, вклучувајќи и земање на изјави од сведоците и прибирање на форензички докази. Заклучоците до кои ќе се дојде во истрагата мора да бидат засновани на детална, објективна и непристрасна анализа на сите релевантни факти, со задолжителна примена на стандардот „не повеќе одошто е апсолутно неопходно“ кој се бара во согласност со член 2 став 2 од Конвенцијата. Секој недостаток во истрагата, кој ја намалува можноста за утврдување на фактичката состојба и индивидуалната одговорност, подлежи на оценката дека истрагата не била ефикасна до задоволителен степен (...).“;

како и овие кои следат подолу (види го, меѓу повеќето други упатувања, случајот *Anguelova против Бугарија*, бр. 38361/97, § 140, ECHR 2002-IV):

„140. Мора да постои доволен елемент на увид на јавноста во истрагата или во резултатите од истрагата, со цел одговорноста да биде обезбедена и во пракса, а не само теоретски, притоа одржувајќи ја и довербата на јавноста во почитувањето на владеењето на правото од страна на властите, како и со цел да се спречи какво било сомнение за постоење на таен договор или одобрување на незаконски дела. Степенот на увид на јавноста, кој е неопходен, може да се разликува од случај до случај. Меѓутоа, во сите случаи членовите на семејството на жртвата мора да бидат вклучени во постапката до онаа мера која е неопходна за заштита на нивните легитимни интереси (...).“

322. Судот, во оваа фаза, би донел заклучок дека обврската за спроведување на итна и ефикасна истрага во врска со случаите во кои биле убиени поединци како резултат на примена на сила, како и обврската за

покренување или за овозможување на постапки кои се релевантни за дадениот случај, не зависат од тоа дали за споменатата примена на сила на крајот ќе се утврди дека претставува повреда на член 2 од Конвенцијата.

(б) Ефикасност на истрагата

323. Судот смета дека, во таа фаза, било пригодно да се објасни опсегот и содржината на спроведеното испитување за да се утврди ефикасноста на истрагата.

324. Со цел да биде „ефикасна“, како што би се толкувало во согласност со член 2 од Конвенцијата, истрагата на смртниот случај, која е поврзана со одговорноста на договорната страна, врз основа на овој член, најпрво мора да биде задоволителна. Тоа значи дека мора да може да доведе до идентификување и казнување на одговорните за настанатата смрт. Тоа не претставува обврска во смисла на цел, туку во смисла на средства. Властите мора да преземат разумни чекори кои им се на располагање, со цел да прибегнат докази во врска со случајот. Било каков недостаток во истрагата, кој ја поткопува способноста на истата да го идентификува извршителот или извршителите, претставува опасности да не се достигне тој стандард (види го случајот *Tahsin Acar против Турција* [GC], бр. 26307/95, § 223, ECHR 2004-III).

325. Второ, за истрагата да биде ефикасна во таа смисла, може да биде потребно да се смета за неопходно лицата задолжени за истата и оние кои ја спроведуваат, да бидат независни од оние кои учествувале во самиот настан. Тоа не значи непостоење на хиерархиски или институционални врски, туку и независност во пракса (види го случајот *Tahsin Acar*, цитиран погоре, § 222). Она што е доведено во прашање овде, не е ништо помалку, туку довербата на јавноста во монополот на државата за примена на сила.

(i) Адекватност на истрагата

326. Жалителите, со право, нагласиле дека неколку од форензичките постапки, кои се вообичаени и очекувани во вакви случаи, не биле спроведени: имено, не бил направен обид за определување на точната траекторија на куршумот (што според жалителите било сосема изводливо); рацете на полициските службеници Brons и Bultstra не биле тестирани за да се утврди присуството на траги од барутни честички; не бил изготвен и приложен во досието на случајот извештај за било какво испитување на службениот пиштол, муницијата или чаурата на куршумот на полицискиот службеник Brons; извештајот од аутопсијата, кој бил приложен, не содржел скици или фотографии кои даваат приказ на влезната и излезната рана предизвикана од смртоносниот куршум; а, исто така, не била направена ниту реконструкција на инцидентот. Последно, но не и по значење, полициските службеници Brons и Bultstra биле сослушани дури неколку дена по настанот, за кое време тие имале можност да разговараат за настанот со другите вклучени страни или меѓусебно.

ПРЕСУДА: RAMSAHAI и други против ХОЛАНДИЈА

327. Точно е дека не бил направен ниту еден обид да се утврди точната траекторија на куршумот. Не е ни сигурно дали тоа би било можно да се направи врз основа на расположливите податоци, имајќи предвид дека откако го погодил г. Moravia Ramsahai, куршумот не оставил никаква трага освен што скршил стакло (види став 230 погоре).

328. Како и да е, Судот смета дека останатите недостатоци наведени од страна на жалителите ја нарушиле адекватноста на истрагата. Во однос на ова прашање, заклучоците на Судот се разликуваат од заклучоците на Советот.

329. Пропустот да се изврши тестирање на рацете на двајцата полициски службеници со цел да се утврди присуство на траги од барутни честички и да се изврши реконструкција на настанот, како и непостоењето на извештај од испитувањето на нивното оружје (види став 236 погоре) и муниципална, но и непостоењето на соодветен сликовен извештај за траумата која ја предизвикал куршумот на телото на г. Moravia Ramsahai (види став 224 погоре), не се образложени.

330. Уште повеќе, полициските службеници Brons и Bultstra не биле држени во изолација по настанот, а биле сослушани дури откако поминале скоро три дена (види став 94 и став 107 погоре). Иако, како што е веќе кажано, не постојат докази дека тие се договарале меѓусебно или со колегите во полициската управа Амстердам/Амстеланд, самиот факт дека не биле преземени соодветни чекори за да се намали опасноста од такви договори претставува сериозен недостаток во поглед на адекватноста на истрагата.

331. Овие недостатоци во истрагата се дотолку повеќе недопуштени поради тоа што немало сведоци кои одблиску го виделе испукувањето на куршумот, освен полициските службеници Brons и Bultstra. Судот веќе укажа на неусогласеноста на нивните изјави, според кои куршумот бил испукан од страна на полицискиот службеник Brons, и изјавите на полициските службеници Braam и Van Daal кои изјавиле дека слушнале како полицискиот службеник Bultstra дојавил дека испукал куршум и побарал итна медицинска помош (види став 275 погоре).

332. Оттука, следи дека постои повреда на член 2 од Конвенцијата, во смисла на тоа дека истрагата за утврдување на околностите на смртта на г. Moravia Ramsahai била неадекватна.

(ii) Независност на полициската истрага

333. Независноста на Националниот оддел за кривични истраги не била оспорена пред Големиот судски совет, кој, лично, не видел причина да донесе поинаков заклучок од оној на Советот во врска со ова прашање.

334. Сепак, од смртта на г. Moravia Ramsahai до моментот кога Националниот оддел за кривични истраги се вклучил во истрагата, поминале петнаесет и пол часа (види став 89 погоре). За ваквото доцнење не било дадено никакво образложение.

ПРЕСУДА: RAMSANAИ и други против ХОЛАНДИЈА

335. За Судот, исто така, не било спорно ниту тоа што важни делови од истрагата биле спроведени од страна на истата полициска управа, Амстердам/Амстеланд во која биле вработени полициските службеници Brons и Bultstra: имено, станувало збор за форензичкото испитување на местото на настанот, за барањето на сведоци од врата до врата, како и за првичното сослушување на сведоците, вклучувајќи ги тука и полициските службеници кои, исто така, работеле во полициската управа Амстердам/Амстеланд (види ги ставовите од 26 до 88 погоре).

336. Откако Националниот оддел за кривични истраги ја презел истрагата, полициската управа Амстердам/Амстеланд презела уште некои истражни дејствија, иако по налог на Националниот оддел за кривични истраги и под негова одговорност (види став 89 погоре).

337. Судот бил во можност да утврди повреда на процесниот аспект на член 2 од Конвенцијата, поради тоа што истрагата во врска со смртниот случај во околностите во кои постоело учество на државен орган била спроведена од страна на колеги на лицата кои наводно учествувале во настанот (види го случајот *Aktaş*, цитиран погоре, § 301). Надзорот врз работата на една институција од страна на друга институција, без оглед на тоа колку истата е независна, е утврдено дека не претставува доволна гаранција за независност на истрагата (види го случајот *Hugh Jordan против Обединетото Кралство*, бр. 24746/94, § 120, 4 мај 2001 година, и случајот *McKerr против Обединетото Кралство*, бр. 28883/95, § 128, ECHR 2001-III).

338. Иако е точно дека тоа што локалната полиција била обврзана да не презема никакви дејствија сè до пристигнувањето на независните истражители можело да предизвика губење или уништување на важни докази, Владата не наведе никакви посебни околности кои бараат примена на итни истражни дејствија од страна на локалната полиција во овој конкретен случај, освен обезбедување на местото на настанот; не е потребно Судот да го разгледува ова прашање во резимето.

339. Исто така, во еден друг случај кој беше доставен до Судот за разгледување, во кој е вклучена истата држава како обвинета страна, Националниот оддел за кривични истраги се појавил на местото на настанот четири и пол часа по испукувањето на куршумот со смртни последици (види го случајот *Romijn против Холандија* (одлука), бр. 62006/00, 3 март 2005 година). Понатаму, како што изјави Министерот за правда пред Парламентот, Националниот оддел за кривични истраги е во состојба да се појави на местото на настанот за помалку од час и половина од настанот. Врз основа на ваквата изјава, доцнењето од дури петнаесет и пол часа било неприфатливо.

340. Што се однесува до истрагата спроведена од страна на полициската управа Амстердам/Амстеланд, откако случајот бил преземен од страна на Националниот оддел за кривични истраги, Судот донел заклучок дека подоцнежното вклучување на Националниот оддел не било доволно за да се отстрани дамката во поглед на недоволната независност на полициската управа.

341. Врз основа на наведеното, Судот утврди дека постои повреда на член 2 од Конвенцијата, во смисла на тоа дека полициската истрага не била доволно независна.

(iii) Улогата на јавниот обвинител

342. Полициската истрага била спроведена под надзор на јавната обвинителка за Амстердам, која била одговорна за работата на полицијата во полициската станица Flierbosdreef (види став 89 погоре). Истата јавна обвинителка донела одлука да не покрене кривично обвинение против полицискиот службеник Brons, со овластувањето пренесено од страна на главниот јавен обвинител (види став 237 погоре).

343. Во Холандија, јавното обвинителство, иако не ужива целосна правосудна независност (види став 250 погоре), сепак, има сопствена хиерархија, одвоена од полициската, при што полицијата постапува по налог на обвинителството во однос на оперативните прашања од областа на кривичното право и спроведувањето на правдата (види став 251 и став 252 погоре).

344. По правило, јавните обвинители се потпираат на полицијата за обезбедување на податоци и поддршка. Ова, само по себе, не е доволно за да се донесе заклучок дека на јавните обвинители им недостига доволна независност во споредба со полицијата. Како и да е, може да се појават проблеми доколку еден јавен обвинител има блиска професионална врска со специфична полициска единица.

345. Во овој конкретен случај, би било подобро доколку истрагата би била спроведена под надзор на јавен обвинител кој, пред сè, не би бил поврзан со полициската управа Амстердам/Амстеланд, имајќи ја предвид вклученоста на полициската управа Амстердам/Амстеланд во самата истрага. Дури и во таков случај, мора да се земе предвид степенот на независност на холандското јавно обвинителство и фактот дека крајната одговорност за истрагата била кај главниот јавен обвинител. Уште повеќе, можноста за преиспитување на заклучоците од страна на независен суд постоела и жалителите ја искористиле.

346. Оттука, во оваа фаза, не постои повреда на член 2 од Конвенцијата.

(в) Вклученост на жалителите

347. Објавувањето на полициските извештаи и истражниот материјал би можело да вклучи и чувствителни прашања кои би можеле да им наштетат на вклучените поединци или на другите истраги. Оттука, не може да се смета како автоматска обврска, според член 2 од Конвенцијата, да им се дозволи пристап во истрагата на роднините на жртвата, додека истата е во тек. Бараниот пристап на јавноста или на роднините може да се дозволи во други фази на расположливите постапки (види го, меѓу другото, случајот *McKerr*, цитиран погоре, § 129).

348. Судот не смета дека член 2 од Конвенцијата им наметнува обврска на истражните власти да излезат во пресрет на секое барање за одредена истражна мерка упатено од роднините за време на истрагата.

349. Советот утврди дека на жалителите им бил дозволен пристап до податоците прибрани за време на истрагата во доволна мера, во која тие можеле да учествуваат, на задоволителен начин, во постапката за оспорување на одлуката полицискиот службеник Brons да не биде кривично гонет. Судот истакна дека ниту една страна не понудила дополнителни аргументи во врска со ова прашање; Судот се согласи со Советот и не гледа причина да заземе поинаков став во врска со ова прашање.

350. Оттука, во овој поглед, не постои повреда на член 2 од Конвенцијата.

(г) Постапка пред Апелациониот суд

351. Расправата пред Големиот судски совет била фокусирана, пред сè, на прашањето дали постапката пред Апелациониот суд и неговата одлука требало да бидат јавни.

352. Судот, подолу, се осврнува на тоа дали член 6 од Конвенцијата е применлив во постапката во согласност со член 12 од Законот за кривична постапка на Холандија. Меѓутоа, за целите на член 2 од Конвенцијата, Судот се согласи со Советот дека таквата постапка не треба да се изедначува со кривичната постапка, туку дека нејзината единствена цел е да овозможи оспорување на одлуката за непокренување на обвинение.

353. Член 2 од Конвенцијата не оди дотаму да предвиди обврска дека сите постапки по истрагата за насилна смрт треба да бидат јавни. Како што е наведено, на пример во случајот *Anguelova* (цитиран погоре, види став 321), критериумот е дали постои доволен елемент на увид на јавноста во истрагата или во резултатите од истрагата, со цел одговорноста да биде обезбедена и во пракса, а не само теоретски, притоа одржувајќи ја и довербата на јавноста во почитувањето на владеењето на правото од страна на властите, како и со цел да се спречи какво било сомнение за постоење на таен договор или одобрување на незаконски дела. Во оваа смисла, мора да се прифати дека степенот на увид на јавноста може да се разликува од случај до случај.

354. Во врска со фактите на овој случај, Судот се согласи со Советот дека не било потребно постапката која се водела пред Апелациониот суд да биде отворена за јавноста. За разлика од Советот, Судот, сепак, смета дека одлуката на Апелациониот суд, исто така, не било потребно да биде јавна. На жалителите им бил даден целосен пристап до истражното досие и биле во можност ефикасно да учествуваат во расправата пред Судот; им била дадена и одлука со образложение. Оттука, веројатноста била мала дека кој било надлежен орган вклучен во случајот можел да сокрие релевантни информации од Апелациониот суд или од жалителите. Дополнително, имајќи предвид дека на жалителите не им било скратено правото самите да ја известат јавноста во врска со одлуката на судот, Судот донесе заклучок

ПРЕСУДА: RAMSAHAI и други против ХОЛАНДИЈА

дека обврската за јавност е задоволена до онаа мера која е неопходна за да се спречи каква било опасност од незаконско заташкување на случајот од страна на холандските власти.

355. Следствено, не постои повреда на член 2 од Конвенцијата во однос на постапката пред Апелациониот суд.

(д) Заклучок

356. Се покажа дека истрагата во врска со смртта на г. Moravia Ramsahai не ги исполнила применливите стандарди поради тоа што биле утврдени недостатоци во толкава мера што и нанеле штета на нејзината адекватност (види став 332 погоре), како и во делот на истрагата кој и бил доверен на полициската управа на која и припаѓале полициските службеници Brons и Bultstra (види став 341 погоре). Дотолку повеќе што бил направен пропуст и во поглед на почитувањето на процесните обврски наметнати со член 2 од Конвенцијата.

357. Сепак, не постои повреда на член 2 од Конвенцијата поради тоа што надзорот над истрагата го водела јавната обвинителка на која и биле подредени полициските службеници Brons, Bultstra и нивните колеги (види став 346 погоре), ниту во однос на условите за пристап на жалителите до истрагата (види став 350 погоре), ниту во однос на тоа што постапката, во согласност со член 12 од Законот за кривична постапка, не била јавна, ниту во однос на тоа што одлуката на Апелациониот суд, од 26 април 1999 година, не била објавена (види став 355 погоре).

II. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 6 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

358. Соодветниот дел на член 6 од Конвенцијата го предвидува следново:

„1. Секое лице, при утврдувањето на неговите граѓански права и обврски или на основаноста на какви било кривични обвиненија против него, има право на правично и јавно сослушување, во разумен рок, пред независен и непристрасен, со закон воспоставен суд. Пресудата се изрекува јавно, а новинарите и публиката можат да бидат исклучени во текот на целата или на дел од постапката во интерес на моралот, јавниот ред или националната безбедност во едно демократско општество, кога тоа го наложуваат интересите на малолетното лице или заштитата на приватниот живот на страните вклучени во спорот, или до онаа мера која судот ја смета за строго неопходна во посебни околности во кои јавноста на постапката би можела да им нанесе штета на интересите на правдата.

1. Пресуда на Советот

359. Советот смета дека постапката, во согласност со член 12 од Законот за кривична постапка на Холандија, на ниту еден начин, не можела да биде одлучувачка за граѓанските права или обврски и не можела да влијае на правото на страните вклучени во спорот да покренат граѓанска

ПРЕСУДА: RAMSANAИ и други против ХОЛАНДИЈА

постапка; оттука, член 6 од Конвенцијата не е применлив според неговиот граѓански карактер. Меѓутоа, член 6 од Конвенцијата не е применлив ниту во кривична смисла, имајќи предвид дека самата формулација на одредбата („против него“) означува дека гаранциите на овој член во кривичните предмети ги заштитуваат лицата кои се соочуваат со кривично обвинение.

2. Одлука на Судот

360. Ниту жалителите, ниту Владата не доставија никаков аргумент во врска со ова прашање до Големиот судски совет. Оттука, Судот не гледа причина да заземе поинаков став од оној на Советот; следствено, Судот донесе заклучок дека член 6 од Конвенцијата не е применлив.

III. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 13 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

361. Во член 13 од Конвенцијата се вели:

„Секое лице чии права и слободи предвидени во оваа Конвенција се нарушени, има право на жалба пред националните власти, дури и тогаш кога повредата на овие права и слободи била извршена од страна на лица кои ја спроведувале нивната службена должност.“

1. Пресуда на Советот

362. Советот, истакнувајќи дека приговорите на жалителите во врска со оваа одредба биле идентични со приговорите кои тие ги доставиле во однос на член 2 во поглед на постапката, се ограничил на заклучоците кои ги донел во врска со член 2 од Конвенцијата. Следствено, Советот смета дека не постои одвоено прашање во врска со член 13 од Конвенцијата.

2. Одлука на Судот

363. Како и Советот, Судот не гледа издвоено прашање во врска со член 13 од Конвенцијата.

IV. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

364. Член 41 од Конвенцијата го предвидува следново:

„Кога Судот ќе оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на нејзините протоколи, и доколку внатрешното право на засегнатата Висока договорна страна овозможува само делумен надомест на штетата, тогаш Судот, доколку е потребно, ќе му додели правичен надомест на штета на оштетената страна.“

А. Штета

1. Пресуда на Советот

365. Советот им додели на жалителите севкупен износ во висина од 20.000 евра како надомест на нематеријална штета.

2. Побарување на жалителите

366. Како и во постапката пред Советот, жалителите побараа износ во висина од 30.000 евра како надомест на нематеријална штета. Тие не поднеле никакво барање за материјална штета.

367. Владата го оцени побараниот износ од страна на жалителите како премногу висок. Владата, исто така, го оцени доделениот износ од страна на Советот како премногу висок, бидејќи утврдената повреда била од процесна природа.

3. Одлука на Судот

368. Одлучувајќи на правична основа, Судот им додели на жалителите севкупен износ во висина од 20.000 евра, плус сите давачки кои би можеле да им бидат наплатени на жалителите во поглед на нематеријалната штета.

Б. Судски и останати трошоци

1. Пресуда на Советот

369. Советот им додели на жалителите износ во висина од 8.000 евра, минус износот од 701 евро кој тие веќе го добиле како правна помош од страна на Советот на Европа, плус сите давачки кои би можеле да им бидат наплатени на жалителите.

2. Побарувања на жалителите; аргументи пред Големиот судски совет

370. Жалителите побараа износ во висина од 1.818,18 евра со вклучен данок на додадена вредност (ДДВ) во врска со постапката пред домашниот суд, при што тоа бил износот на судските трошоци кој бил исплатен до одлуката на Апелациониот суд. Во поглед на постапката пред Советот, жалителите побарале износ во висина од 11.872,10 евра со вклучен ДДВ, минус износот од 701 евро кој тие веќе го добиле како правна помош од страна на Советот на Европа.

371. Тие, дополнително, побарале и износ во висина од 1.800 евра за адвокатскиот хонорар во постапката пред Судот, плус износ од 900 евра за неопходните патни трошоци и престој заради присуство на расправата пред Судот.

ПРЕСУДА: RAMSANAИ и други против ХОЛАНДИЈА

372. Оттука, вкупниот побаран износ изнесува 15.682,28 евра од кој треба да се одземат средствата исплатени како правна помош од страна на Советот на Европа во врска со постапките пред Советот и Големиот судски совет.

373. Владата не се произнесе во врска со овие побарувања.

3. Одлука на Судот

374. Советот ја потврди одлуката за надомест на штета на Големиот судски совет во поглед на судските и останатите трошоци направени за време на постапката сè до пресудата на Советот.

375. Релевантниот дел на член 60 од Деловникот на Судот предвидува:

“2. Жалителот е должен да достави детален список на своите побарувања, заедно со сите релевантни документи, во рокот определен за доставување на поднесоци во врска со суштинските аспекти и основаноста на постапката, освен ако претседателот на советот не донесе поинаква одлука.

3. Доколку жалителот не го исполни барањето предвидено со претходните ставови, Советот има право, делумно или целосно, да ги отфрли неговите побарувања.”

376. Побарувањата на жалителите во врска со постапката пред Големиот судски совет биле примени по истекот на рокот пропишан во став 2 од член 60 од Деловникот на Судот. Не било дадено никакво образложение за тоа зошто бил пропуштен пропишаниот рок. Оттука, Судот ги отфрли тие побарувања.

377. Следствено на тоа, надомест на штета може да се додели единствено за судските и другите трошоци поврзани со постапките пред Советот. Судот смета дека обештетувањето кое го определил Советот во поглед на оваа ставка е разумно, односно износ во висина од 8.000 евра минус износот од 701 евро, добиен по основ на правна помош. Исто така, треба да се напомене дека жалителите примиле и дополнителна правна помош во врска со трошоците за оваа постапка.

378. Судот им додели на жалителите износ во висина од 7.299 евра на основ на судски и други трошоци, плус сите давачки кои би можеле да им бидат наплатени на жалителите.

В. Затезна камата

379. Судот смета дека е соодветно затезната камата да се заснова на најниската стапка за задолжување на Европската Централна Банка, на која треба да се додадат три процентни поени.

ОД ОБИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ

1. *Одлучи*, едногласно, дека убиството на г. Moravia Ramsahai не претставува повреда на член 2 од Конвенцијата;
2. *Одлучи*, со тринаесет гласа наспроти четири, дека постои повреда на член 2 од Конвенцијата поради тоа што истрагата во врска со смртта на г. Moravia Ramsahai била неадекватна;
3. *Одлучи*, со шеснаесет гласа наспроти еден, дека постои повреда на член 2 од Конвенцијата поради тоа што истрагата во врска со смртта на г. Moravia Ramsahai не била доволно независна;
4. *Одлучи*, со тринаесет гласа наспроти четири, дека не постои повреда на член 2 од Конвенцијата во поглед на позицијата на јавниот обвинител кој вршел надзор над полициската истрага во врска со смртта на г. Moravia Ramsahai;
5. *Одлучи*, едногласно, дека не постои повреда на член 2 од Конвенцијата во поглед на учеството на роднините на г. Moravia Ramsahai во истрагата;
6. *Одлучи*, со петнаесет гласа наспроти два, дека не постои повреда на член 2 од Конвенцијата во поглед на постапката пред Апелациониот суд;
7. *Одлучи*, со тринаесет гласа наспроти четири, дека член 6 од Конвенцијата не е применлив;
8. *Одлучи*, едногласно, дека не постои одвоено прашање во поглед на член 13 од Конвенцијата;
9. *Одлучи*, со шеснаесет гласа наспроти еден,
  - (а) дека обвинетата држава е должна, во рок од три месеци, на жалителите, севкупно, да им ги исплати следниве износи:
    - (i) 20.000 евра (дваесет илјади евра) како надомест за нематеријална штета;
    - (ii) 7.299 евра (седум илјади двесте деведесет и девет евра) за судски и останати трошоци;
    - (iii) сите давачки на кои би можеле да подлежат наведените износи;
  - (б) дека, по истекот на гореспоменатиот рок од три месеци сè до исплатата, ќе се пресметува и исплатува камата на горенаведените износи, според стапка еднаква на најниската стапка за задолжување на Европската Централна Банка за утврдениот период, зголемена за три процентни поени;
10. *Ги отфрли*, едногласно, сите останати барања за правичен надомест на штета, доставени од страна на жалителите.

ПРЕСУДА: RAMSANAИ и други против ХОЛАНДИЈА

Изготвена на англиски и француски јазик, а изреката на пресудата е дадена на јавна расправа во Зградата на човековите права, Стразбур, на 15 мај 2007 година.

Michael O'Boyle
Заменик секретар на Судот

Jean-Paul Costa
Претседател

Во согласност со член 45 став 2 од Конвенцијата и член 74 став 2 од Деловникот на Судот, во прилог на оваа пресуда се доставени следните издвоени мислења:

(а) Заедничко делумно издвоено мислење на судиите Rozakis, Bratza, Lorenzen и Vajić;

(б) Заедничко делумно издвоено мислење на судиите Costa, Bratza, Lorenzen и Thomassen;

(в) Заедничко делумно издвоено мислење на судиите Cabral Barreto, Botoucharova, Mularoni и Jočienė;

(г) Заедничко делумно издвоено мислење на судиите Jočienė и Popović;

(д) Делумно издвоено мислење на судијата Thomassen.

J.-P.C.
M.O.B.

ЗАЕДНИЧКО ДЕЛУМНО ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ НА СУДИИТЕ
ROZAKIS, BRATZA, LORENZEN И VAJIĆ

1. Не го поддржавме ставот на мнозинството дека член 6 од Конвенцијата е неприменлив во овој конкретен случај.

2. Жалителите, пред Советот, ги повториле процесните приговори во однос на член 2 и истакнаа дека, според нивното мислење, тие довеле до повреда на член 6 од Конвенцијата. Советот го отфрлил приговорот, донесувајќи заклучок дека член 6 од Конвенцијата не е применлив ниту според неговата граѓанска, ниту според неговата кривична основа. Пред Големиот судски совет, ниту една од страните не достави никаква забелешка во врска со ова прашање. Мнозинството на Судот го прифати заклучокот на Советот дека член 6 од Конвенцијата не е применлив. Поради тоа што приговорот не беше повторно доставен до Големиот судски совет и поради тоа што, во секој случај, не придонесува, на никаков начин, кон приговорот во врска со член 2 од Конвенцијата, кој е веќе разгледан, наш став е дека би било соодветно само да се укаже дека не е потребно случајот да се разгледува посебно врз основа на член 6 од Конвенцијата.

ЗАЕДНИЧКО ДЕЛУМНО ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ НА СУДИИТЕ COSTA,
BRATZA, LORENZEN И THOMASSEN

1. Не можеме да се согласиме со мнозинството на Големиот судски совет дека процесните барања на член 2 од Конвенцијата се повредени поради тоа што истрагата во врска со смртта на г. Moravia Ramsahaи била неадекватна.

2. Начелата врз кои се засноваат процесните барања на член 2 од Конвенцијата се солидно утврдени во праксата на Судот. Обврската да се заштити правото на живот, во комбинација со општата обврска на државата во согласност со член 1 од Конвенцијата за обезбедување на правата и слободите утврдени со Конвенцијата, подразбира и постоење на одредена форма на ефикасна формална истрага во случаите кога поединци го загубиле животот како резултат на примена на сила. За една истрага за убиство да биде „ефикасна“, лицето задолжено за спроведување на истрагата мора да биде независно и непристрасно според законите и во пракса. Сепак, истрагата мора да биде еднакво „ефикасна“ во смисла истата да резултира со утврдување на тоа дали примената на сила била оправдана со оглед на околностите и да доведе до идентификување на одговорните за смртта и нивно казнување. Мнозинството на Судот, токму за овој аспект на „ефикасноста“ (која е дефинирана во одлуката како дел од „адекватноста“ на истрагата), одлучи дека не бил задоволен во овој случај.

3. Како што е нагласено во пресудата, процесната обврска на член 2 од Конвенцијата не е обврска на цел, туку обврска на средства. Исто така, од праксата на Судот е јасно дека праксата може да ги задоволи барањата на Конвенцијата за ефикасност и адекватност дури и кога не е докажано дека биле преземени сите можни истражни мерки. Недостатоците во истрагата единствено можат да предизвикаат повреда на процесната обврска ако нивниот обем е толкав што ја доведува во прашање нејзината способност да ги утврди фактите во однос на насилната смрт или степенот на одговорност на лицата кои се одговорни за таквата смрт. Дали е тоа така во пракса, мора да се оцени врз основа на околностите на секој од случаите поединечно.

4. Пред Големиот судски совет, жалителите се повикаа на шест недостатоци во форензичките и други истражни дејствија кои биле спроведени во текот на истрагата во врска со смртта: (i) пропустот да се одреди точната траекторија на куршумот; (ii) пропустот да се направи преглед на рацете на полициските службеници Brons и Bultstra за да се утврди присуство на барутни честички; (iii) непостоењето на докази за каков било преглед на службениот пиштол на полицискиот службеник Brons, муницијата или чаурата; (iv) отсуството на какви било фотографии или скици во извештајот од аутопсијата со кои би се дал приказ на влезната и излезната рана од куршумот; (v) неизвршувањето на реконструкција на инцидентот; и (vi) фактот што полициските службеници Brons и Bultstra биле сослушани дури неколку дена по фаталниот инцидент, за кое време биле во можност да разговараат за инцидентот меѓу себе или со други.

ПРЕСУДА: RAMSAHAI и други против ХОЛАНДИЈА

5. Како Советот, така и Големiot судски совет, според нашето мислење, со право ја отфрли првата критика на жалителите на основа на тоа дека е дискутабилно дали траекторијата на куршумот воопшто можела да се одреди врз основа на достапните податоци, имајќи предвид дека куршумот, откако го погодил г. Moravia Ramsahai, не оставил никаква трага, освен што скршил стакло.

6. Што се однесува до другите наводни недостатоци, заклучокот на Големiot судски совет се разликува од заклучокот на советот, со тоа што мнозинството донесе заклучок, без детално образложение, дека за тие пропусти не било дадено никакво дополнително образложение (став 329) и дека истите „ја нарушиле адекватноста на истрагата“ (став 328).

7. Иако можеме да се согласиме со фактот дека форензичките истражни дејствија, наведени во точките (ii) и (iii) погоре, не се само од општа корист, туку се често незаменлив дел од ефикасната истрага во врска со смртта предизвикана од огнено оружје, се согласуваме со ставот на Советот дека, во дадените околности на овој случај, непостоењето на такви истражни дејствија не ја доведува во прашање ефикасноста на истрагата. И покрај неусогласеноста меѓу изјавите на полициските службеници кои непосредно учествувале во случајот и оние на полициските службеници Braam и Van Daal споменати во став 231 од пресудата, истрагата, недвосмислено, покажа, а тоа не е ниту оспорено, дека во текот на настанот бил истрелан само еден куршум, кој ја предизвикал смртта, дека куршумот бил испукан од страна на полицискиот службеник Brons и дека неговиот службен пиштол, со седум од вкупно осум куршуми, заедно со чаурата, и бил предаден на форензичката лабораторија во Rijswijk (види пресуда на Советот, став 234, 238 и 263). Во такви околности, нам не ни е јасно што би можело да открие форензичкото испитување на рацете на полициските службеници Brons и Bultstra или на нивните пиштоли.

8. Реконструкцијата на местото на настанот, исто така, може да биде важен елемент на ефикасната истрага, особено во случаите кога постојат или може да постојат неколку сведоци на настанот со смртен исход, чии сеќавања, со таквата реконструкција, би можеле да бидат освежени или избистрени. Сепак, исто како Советот, сметаме дека во дадените околности на овој случај таквата реконструкција претставува неизбежен дел од истрагата, односно, ние сметаме дека нејзиното неизвршување ја нарушува адекватноста на истрагата.

9. Жалителите, во постапката пред Советот, не се повикаа изречно на непостоењето на соодветни цртани или фотографски податоци за траумата која куршумот ја предизвикал на телото на г. Moravia Ramsahai, а тоа, се разбира, не се одрази на пресудата на Советот. Во пресудата на Големiot судски совет, во став 244, се вели дека „кон извештајот од аутопсијата во формата во која е даден во досието, не се приложени никакви фотографии или скици“. Иако ова е точно, не е точно дека во истрагата не биле прибавени фотографски докази. Како што е наведено во пресудата на Советот (види ги ставовите од 255 до 280), на местото на настанот биле направени вкупно дваесет и девет фотографии, вклучувајќи и четири

фотографии од телото на г. Moravia Ramsahai. Исто така, детален опис на раната бил даден, како во привремениот заклучок на патологот, (види став 252 од пресудата на Советот), така и во самиот извештај од аутопсијата (види став 222 и став 223 од пресудата на Големиот судски совет). Иако можеби било пожелно извештајот да содржи и фотографии од раната, кои би ги поткрепиле наодите на патологот, сепак, не сметаме дека пропустот тоа да се направи на каков било начин ја доведува во прашање ефикасноста на истрагата.

10. Прпустот што полициските службеници Brons и Bultstra не биле одвоени еден од друг и што биле сослушани речиси три дена по настанот, според нашето мислење, е попроблематичен. Иако, како што е наведено во пресудата на Советот, не постојат докази дека полициските службеници се договарале меѓусебно или со колегите, сметаме дека е сосема јасно дека било важно да се преземат чекори за да се спречи каква било опасност од тајно договарање, и од двајцата да биде земена изјава од страна на орган независен од полицијата. Сепак, на овој недостаток гледаме како на нешто што е помалку поврзано со целокупната адекватност на истрагата, а повеќе со недостигот на независност во првичната полициска истрага и пропустот на Националниот оддел за кривични истраги да ја преземе истрагата што е можно побргу - прашање кое доведе до посебен заклучок во врска со процесната повреда на член 2 од Конвенцијата.

11. По испитувањето на сите чекори преземени во текот на сите фази од истрагата, кои се опишани во пресудата, не можеме да го поддржиме ставот на мнозинството дека наводните пропусти, гледани поединечно или кумулативно, ја нарушиле истрагата во целост или дека довеле истрагата да биде неадекватна.

ЗАЕДНИЧКО ДЕЛУМНО ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ
НА СУДИИТЕ CABRAL BARRETO, VOTOUCCHAROVA,
MULARONI И JOČIENĚ

1. За жал, не можеме да го поддржиме мислењето на мнозинството во однос на ставот на јавниот обвинител кој вршел надзор над истрагата во врска со смртта на г. Moravia Ramsahai (точка 4 од оперативните одредби).

2. Согледуваме дека полициската истрага била спроведена под надзор на јавниот обвинител на Амстердам кој бил одговорен токму за полициската работа која се извршува во полициската станица Flierbosdreef. Истиот јавен обвинител донел одлука да не биде покренато кривично обвинение против полицискиот службеник Brons во согласност со овластувањето кое било делегирано од страна на главниот јавен обвинител.

3. Се согласуваме со мнозинството дека јавните обвинители, неизбежно, зависат од полицијата за обезбедување на информации и поддршка и дека ваквата околност, сама по себе, не е доволна за да се донесе заклучок дека им недостига доволна независност во споредба со полицијата. Сепак, може да произлезат проблеми ако јавниот обвинител има блиска професионална врска со посебна полициска единица (види став 344 од одлуката).

4. Судот, во некои претходни случаи, ја нагласи важноста не само на хиерархиската и институционалната независност, туку и на практичната независност (види го случајот *Mastromatteo против Италија* [GC], бр. 37703/97, § 91, ECHR 2002-VIII, и случајот *Paul u Audrey Edwards против Обединетото Кралство*, бр. 46477/99, § 70, ECHR 2002-II).

5. Судот, во овој случај, утврди дека на истрагата и недостига независност во смисла на тоа дека важни делови од истата биле спроведени од непосредни колеги на полициските службеници инволвирани во смртта на г. Moravia Ramsahai (види ги ставовите од 333 до 341 од одлуката). Сметаме дека ист заклучок мора да следи и од заклучокот дека надзорот над истрагата бил спроведен од страна на истиот јавен обвинител на кого му била подредена, во секојдневната работа, полициската станица Flierbosdreef, во која биле вработени и полициските службеници Brons и Bultstra.

6. Сметаме дека, во согласност со изнесеното погоре, постои повреда на член 2 од Конвенцијата, во оваа смисла.

ЗАЕДНИЧКО ДЕЛУМНО ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ НА СУДИИТЕ ЈОЏИЕНЕ И РОРОВИЌ

1. Жалиме што не можеме да го поддржиме ставот на мнозинството, според кој не постои повреда на член 2 од Конвенцијата во однос на постапката пред Апелациониот суд.

2. Приговорот на жалителите, во согласност со член 12 од Законот за кривична постапка, бил разгледан на затворена расправа, во присуство на делегиран судија (*raadsheer-commissaris*), на 1 март 1999 година. г. Намер изнел обемни усни предлози во име на жалителите. Меѓу другото, во предлозите било вклучено и барањето за одложување, со цел да се додаде кон предметот и официјалниот извештај на јавната обвинителка De Vries и службеното досие на полицискиот службеник Brons (вклучувајќи, пред сè, одредени приговори во однос на неговата работа).

3. На 26 април 1999 година, Апелациониот суд го отфрли приговорот на жалителите против одлуката на јавниот обвинител за непокренување на кривично обвинение. Одлуката не била јавна.

4. Како што е споменато погоре, расправата на Апелациониот суд не била отворена за јавноста. Се согласуваме со пресудата на Големиот судски совет (види став 353) дека член 2 од Конвенцијата не оди дотаму да бара сите постапки кои се преземаат по истрагата во врска со случај на насилна смрт да бидат достапни за јавноста. При разгледување на оваа точка, можеме да го поддржиме ставот на Советот, онака како што е изнесен во одлуката од 10 ноември 2005 година (види став 421), како и ставот на Големиот судски совет (види став 354), според кои постапката пред Апелациониот суд не мора нужно да биде отворена за јавноста.

5. Но, при анализирањето на овој аспект, и понатаму ги делиме сомневањата околу одлуката на Големиот судски совет (види став 310) споменати од страна на самите жалители, дека „жалителите не биле вклучени во постапката пред Апелациониот суд до онаа мера која била доволна да бидат заштитени нивните интереси...“ Ниту пак, во поднесокот, е доволно јасно зошто постапката не можела да биде јавна. Во секој случај, можеме да се согласиме со Советот (види став 421 од пресудата на Советот) дека, лице на кое не е потребно да му се суди, треба да биде поштедено од непријатноста од него да биде направен спектакл за јавноста.

6. Сепак, необјавувањето на одлуката на Апелациониот суд е друго прашање. Утврдувањето на повреда на постапката пред Апелациониот суд за нас е најважниот аспект. Целосно се согласуваме со ставот на Советот, во неговата одлука од 10 ноември 2005 година (види став 422), дека „во оние случаи во кои е донесена одлука дека не треба да се спроведе кривичен прогон против лице на кое му се доделени јавни овластувања, кое предизвикало смрт на друго лице, член 2 од Конвенцијата бара одлуката да биде предмет на преиспитување од страна на јавноста (види го случајот *Finucane* [против Обединетото Кралство, бр. 29178/95], § 79[, ECHR 2003-VIII])“.

7. Од истите причини, мора да има доволен елемент на јавна контрола на истрагата или на резултатите добиени од спроведената истрага, со цел да се обезбеди отчетност, како во теорија, така и во пракса. Во секој случај, роднините на жртвата мора да бидат вклучени во постапката до онаа мера која е потребна за заштита на нивните интереси (види го случајот *Güleç против Турција*, 27 јули 1998 година, § 82, *Извештаи од пресуди и одлуки* 1998-IV, и случајот *McKerr против Обединетото Кралство*, бр. 28883/95, § 148, ECHR 2001-III, итн.).

8. Навраќајќи се кон фактите на овој случај, не можеме да се согласиме со ставот на Големиот судски совет (види став 354 од одлуката): "... Судот се согласи со Советот дека постапката пред Апелациониот суд не мора да биде јавна. ... Покрај тоа, имајќи предвид дека на жалителите не им било скратено правото самите да ја известат јавноста за одлуката на судот, Судот донесе заклучок дека обврската за јавност била задоволена, до онаа мера која е потребна, за да се спречи каква било опасност од незаконско заташкување на случајот од страна на холандските власти."

9. Ние, и понатаму, сме на мислење дека брза и јавна одлука донесена од страна на властите при истрагата во врска со примената на смртоносна сила би била од суштинско значење за одржување на јавната доверба во почитувањето на владеењето на правото и превенцијата од каков било вид на тајно договарање или одобрување на незаконски дејствија (види го, на пример, случајот *Hugh Jordan против Обединетото Кралство*, бр. 24746/94, §§ 108 и 136-40, 4 мај 2001 година). Исто така, според нашето мислење, обврската за објавување на одлуката не може да биде префрлена на страната на жалителите. Во ваков чувствителен случај, единствено јавната одлука може да им овозможи на жалителите соодветна заштита на нивните интереси, доколку е потребно и со правно оспорување на одлуката, и единствено јавната одлука може да исклучи каква било негативна алузија во врска со дејствијата преземени од страна на властите при истражувањето на прашање од вакво суштинско значење. Исто така, го делиме и ставот на жалителите, изнесен во одлуката на Големиот судски совет (види став 309), според кој на семејството не му било дозволено да се вклучи во истрагата, ниту пристап до досието за случајот, што било на штета на нивната способност да ги заштитат своите интереси на соодветен начин.

10. На крајот, според нашето мислење, и следствено на горенаведеното, постои повреда на член 2 од Конвенцијата во поглед на постапката која била спроведена пред Апелациониот суд, и, особено, во поглед на фактот што одлуката на Апелациониот суд не била објавена.

ДЕЛУМНО ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ НА СУДИЈАТА THOMASSEN

1. Гласав исто како и мнозинството на Големият судски совет во поглед на сите аспекти од овој случај, освен во однос на заклучокот според кој се тврди дека постои повреда на процесниот дел на член 2 од Конвенцијата.

2. До онаа мера до која овој заклучок се заснова на неадекватноста на истрагата, не се согласувам со мнозинството поради причините кои се изнесени во делумно издвоеното мислење кое го поднесов заедно со судиите Costa, Bratza и Lorenzen.

3. Сепак, исто така, не се согласувам и со заклучокот на мнозинството дека постои повреда на член 2 од Конвенцијата поради тоа што истрагата не била спроведена со должна независност.

4. Дури и ако го споделаам ставот дека било потребно Националниот оддел за кривични истраги порано да ја преземе контролата над истрагата, и дека било потребно двајцата полициски службеници да бидат раздвоени еден од друг и сослушани во некоја претходна фаза на истрагата, според моето мислење, прашањето дали овие пропусти претставуваат основа за утврдување на повреда на член 2 од Конвенцијата треба да се оцени врз основа на посебните околности на овој случај.

5. Како што истакна, со право, Советот, не постојат докази за какво било тајно договарање меѓу двајцата полициски службеници. Понатаму, откако истрагата веќе била во надлежност на Националниот оддел за кривични истраги, неколку истражни дејствија, кои веќе биле извршени од страна на полициската управа Амстердам/Амстеланд, биле преиспитани, а, исто така била спроведена и натамошна потемелна истрага. Таквата истрага му овозможи на Апелациониот суд, како независен суд, да ги утврди фактите во однос на овој случај и да донесе заклучок дека полицискиот службеник Brons постапил во самоодбрана. Исто така, ова му овозможи на Големият судски совет да донесе одлука, едногласно, дека не постои суштинска повреда на член 2 од Конвенцијата.

6. Со други зборови, во посебните околности на овој случај, споменатите недостатоци немаат никакво влијание врз ефикасноста на истрагата, ниту на заклучокот на Судот дека не постои суштинска повреда на член 2. Имајќи ги предвид сите чекори преземени во различните фази од истрагата, ефикасноста на истрагата во целина не е доведена во прашање. Оттука, според мене, не постои повреда на член 2 од Конвенцијата.